

KÖNYVTÁRI

FIGYELŐ

SZEMLE

TARTALOM

Gondolatok a könyvtár jövőjéről. - A jövő gépesített könyvtára. (Szovjet és amerikai vélemények)	286
Az Országos Széchényi Könyvtár hozzászólása a Párizsi Katalógizálási Konferencia szabályzat- tervezetéhez	286-287
Irodalompropaganda és módszertani munka a Német Demokratikus Köztársaság tanácsi könyvtáraiban (Iszlay Zoltán uti beszá- molója)	288-304
"A világ kulcsa" című német könyvtári film	305-306
A kutatási-jelentések közzétételéért díjat szednek a folyóiratok az USA-ban	306-308
Öt éve tanítják a zszurnalisztikát a strasbourggi nemzetközi köz- pontban	308-309
Időszaki kiadványok központi katalógusai Franciaországban	310-323
A csehszlovákiai Irodagépértékesítő Vállalat kardexei	324
Ujabb könyvek a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban	325-335
Ujabb elkészült fordítások jegyzéke	335-336

KIADJA

A KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS MÓDSZERTANI
KÖZPONT

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

SZEMLE

KIADJA

AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS MÓDSZERTANI KÖZPONT

8.évf.

1962.

7.sz.

GONDOLATOK A KÖNYVTÁR JÖVŐJÉRŐL

F 2572 FONOTOV, G.: Razmisljenija o buducsem bibliotek. = Bibliotekar' (Moszkva). 1962. 3. no. 4-7. p.
Gondolatok a könyvtárak jövőjéről. (1.)

Az SZKP XXII. Kongresszusának határozatai széles körű programot jelöltek meg a kultúra további fejlesztésére és a kommunista társadalom tagjainak sokoldalú nevelésére.

"A kulturális fejlődés - mondja a Szovjetunió Kommunista Pártjának Programja - a kommunista társadalom általánosan kibontakozó építésének időszakában a nagy kulturális forradalom befejező szakasza. Ebben a szakaszban megteremtjük a kommunizmus győzelmének minden szükséges ideológiai és kulturális feltételét." (1)

A kultúra fejlődésében, a dolgozók kommunista nevelésében nagy szerepet játszanak a könyvtárak.

A könyvtárigy, és általában az egész Szovjetunió életének fejlődésében új szakaszt nyitott a Szovjetunió Kommunista Pártjának XXII. Kongresszusa. A személyi kultusz maradványai elleni harc és a lenini elveknek a társadalmi élet minden területén való helyreállítása, a tömegek szükségleteinek és szellemi igényeinek fokozottabb figyelembe vétele - mind-mind a könyvtári munka színvonalának gyors emelkedését segítette elő.

Ennek a fellendülésnek fontos állomása az 1959. évi szemlembeli határozat, amelyet a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága hozott "A Szovjetunió könyvtárügyének helyzete és megjavításának módjai" címen. (2) Az idézett határozat elősegítette a könyvtárak fokozottabb számbeli növekedését, a könyvállomány összetételének javulását, újabb és újabb milliók olvasóvá válását. Számos köztársaság-

(1) A kommunizmus építőinek kongresszusa. Kossuth Könyvkiadó. 1961. 471. p.
(2) Magyarul megjelent: KF. 1959. 8.sz. 1-8.p.

ban, megyében és járásban sikerült elérni, hogy a könyvek eljutottak minden családba. A könyvtárak tevékenységében mind nagyobb szerep jutott a közösségnek.

Megjavult a könyvtárak munkájának összehangolása is, bár még távolról sem sikerült áthidalni azt a nehézséget, ami abból adódik, hogy a könyvtárak különböző felügyeleti hatóságok alá tartoznak és ami hátrányosan tükröződik a könyvtárak működésében.

Jelenleg ugyanis az a helyzet, hogy még a városi és községi közművelődési könyvtárak is különböző hatóságokhoz – a művelődésügyi igazgatóságokhoz, a szakszervezetekhez, a kolhozokhoz, egyéb hatóságokhoz – vagy szervezetekhez tartoznak. Ezeken kívül vannak műszaki, tudományos akadémiai, valamint főiskolai, iskolai, pártszervezeti, és egyéb könyvtárak is. E könyvtárak munkája nem egybehangolt, sok a párhuzamos-ság.

A könyvtárakat minden lehető módon a kommunizmus építésének szolgálatába kell állítani, de ennek az építőmunkának a során a könyvtáraknak bizonyos változásokon kell átmenniük.

Milyenné kell tehát válniuk a szovjet könyvtáraknak 1980-ra, vagyis arra az időre, amikor lényegében felépül a kommunizmus a Szovjetunióban?

A könyvtárügy fejlődéséről szólva szem előtt kell tartanunk, hogy a kommunizmus a kiválóan képzett emberek társadalma. A párt programjában előirányzatként szerepel, hogy az elkövetkező tíz évben kötelező középfoku általános, ill. tizenegy osztályos politéchnikai képzést kell biztosítani minden tanköteles koru gyermek részére és ugyanakkor nyolcosztályos iskolai oktatást kell nyújtani az ifjúság azon részére, amely a népgazdaság egyes területén dolgozik, de megfelelő iskolai végzettséggel nem rendelkezik; a rákövetkező évtizedben mindenkinek lehetővé válik a teljes középfoku iskolai végzettség megszerzése. A munkanap csökkentése és a lakosság életszínvonalának jelentős emelkedése lehetővé teszi a felső-, ill. a középfoku képzettség megszerzését mindenkinek, aki tanulni kíván. Hruscsov a Szovjetunió Kommunista Pártjának XXII. kongresszusán bejelentette, hogy míg ma a főiskolákon 2 600 000-en tanulnak, 1980-ig a főiskolai hallgatók számát 8 000 000-ra, azaz a jelenleginek több, mint háromszorosára kívánják emelni.

Az általános műveltség és magas kultúrfok a tudomány és a műszaki haladás gyors ütemű fejlődése, valamint a közéleti aktivitás azt a törekvést váltja majd ki a kommunista társadalom tagjaiban, hogy állandóan tökéletesítsék tudásukat. A rádió és a televízió terén mutatkozó óriási fejlődés ellenére sem csökken, sőt éppen ellenkezőleg – emelkedik a könyvnek az ember szellemi életében betöltött szerepe. Következésképpen a kommunista társadalomban gyakorlatilag mindenki aktív olvasóvá válik.

A kommunizmusban bőségesen lesz jó könyv. Az előirányzatok szerint husz év

mulva évenként két és félszer annyi könyv jelenik majd meg, mint jelenleg.

Társadalmunk évről-évre többet fordíthat arra, hogy az olvasók megfelelően használhassák a könyvtárak hatalmas könyvállományát. Hruscsov a következőket mondta az SZKP XXII. Kongresszusán:

"A következő években nagyarányu intézkedéseket kell végrehajtanunk a kultura anyagi bázisa: a papírgyárak és nyomdák, rádió- és televízióközpontok, színházak, film-studiók és mozik, klubok és könyvtárak nagyarányu fejlesztésére. Ez magától értetődően nagy költségeket jelent, de a kommunizmust építő társadalom nem sajnálja a pénzt a szovjet emberek kulturális igényeinek minél teljesebb kielégítésére."

A könyvtárosok az egyéni és a kollektív munka legkülönbözőbb formáinak alkalmazásával aktív hatást gyakorolnak az olvasókra. Ez a hatás már régen szerves része a kommunista nevelés folyamatának.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának programja kulturális érintkezésnek nevezi azt a területet, ahol a kommunista társadalom tagjai szabad idejüket hasznosítják. A kulturális érintkezés rendkívül fontos szerepet játszik majd az emberek szellemi fejlődésében. A kommunista társadalom tagjai gyakrabban megfordulnak majd a könyvtárban, gyakrabban érintkeznek majd más olvasókkal, részt vesznek könyvekről folytatott vitákban, találkoznak írókkal, tudósokkal, szaktársaikkal. Mindjobban megnövekszik majd az olvasóknak egymásra gyakorolt hatása.

A könyvtárak nevelő szerepe más vonatkozásban is megnövekszik. A kommunizmus felé haladva mind többen és többen vállalnak majd társadalmi munkát a könyvtárban és a jövőben nemcsak azért fognak olvasni, hogy bővítsék egyéni látóköriüket, hanem azért is, hogy a könyveket másoknak is ajánlják. Hadd legyen szabad azt mondanunk, hogy mindjobban elmosódik a különbség a társadalmi munkás könyvtáros és a főhivatalú könyvtáros között.

A fentiekben tümenően a könyvtár a jövőben valóban olyan intézménnyé válik, amely hiven fogja tolmácsolni a könyvkiadóknak az egyes könyvekről kialakult olvasói véleményét és javaslatot fog továbbítani egyes könyvek megjelentetésére, illetve újra kiadására. Ez a követelmény azáltal biztosítható, hogy az írók és a tudósok állandóan részt vesznek a könyvtár munkájában és ami a legfontosabb, azáltal, hogy az olvasók millióit ráveszik a könyvtárak arra, hogy elmondják és megírják véleményüket a könyvekről. A hivatásos irodalmi kritika mellett mind nagyobb és nagyobb szerephez jut a tömegek kritikája.

A kommunizmusban a könyvtár a könyvbarátok klubjává, a milliók irodalmi szalónjává válik. A közművelődési könyvtár, mint a kommunizmus legfontosabb elvének - az emberek barátságának és közösség tudatának kifejezésre juttatója - mind nagyobb szerepet fog játszani a nép szellemi életében.

Milyen lesz hát, elképzelésünk szerint, a könyvtár a kommunizmusban?

Az 1960. év végén a városokban 2850 főre, a falvakban 1080 főre jutott egy könyvtár. Ezek persze csak átlagos számok. Sok esetben a városokban lévő könyvtárak elhelyezése nagyon egyenlőtlen és hatósugarukban nem egyszer 15-20 000, sőt még ennél több ember is lakik. Ugyanakkor a falvakban egy-egy könyvtár nem egyszer több települést, rendszerint kis települést szolgál ki. Ma azt tekintjük normális helyzetnek, ha a városi könyvtár hatósugara egy-két kilométer (amit persze még nem mindenütt értek el), a községi könyvtáraké pedig 3-4 kilométer.

A kommunizmusban a könyvtár közel lesz az olvasókhöz, mondjuk legfeljebb fél kilométernyi távolságban. Ez a norma érvényesül majd mind a városban, mind a faluban, mert hiszen ez utóbbi jellege meg fog változni. A mezőgazdasági körzetek települései mind kiterjedésüket, mind termelési és kulturális-jóléti viszonyaikat illetően megközelítik a városok viszonyait.

Minden dolgozó számára lehetővé válik, hogy felkeresse a könyvtárat munkahelyén és lakóhelyén egyaránt. Magától értetődik, hogy nem kell minden könyvtárnak nagy méretűnek lennie, de minden könyvtár állományában meglesz az az anyag, amit az olvasók többsége az esetek többségében keres majd.

Felmerül a kérdés, hogy e számtalan könyvtár mind önálló lesz-e? A válasz az, hogy nem, ezek a könyvtárak annak a nagy könyvtárnak lesznek fiókjai, amely egy-egy település, illetve meghatározott körzet nagykönyvtárának szerepét fogja betölteni. A fiókkönyvtárak között lesz könyvcseré és megszokott jelenséggé válik majd, hogy az olvasók kívánságára megszerezhető lesz a könyv bármely fiókkönyvtárból, illetve a központi könyvtárból. E tekintetben fokozott jelentőségűvé válik az új könyvekről való tájékoztatás és a központi katalógusok olyan rendszere, hogy a központi katalógus céduláinak másolata megtalálható lesz minden egyes fiókkönyvtárban.

Egységes könyvtárhálózat esetén semmi különösebb nehézséget nem jelent majd új fiókok és kölcsönző állomások létesítése ott, ahol erre szükség lesz, mivel a városban, illetve a járásban lévő nagy, egyesített könyvállományok lehetővé teszik a könyvanyag legcélszerűbb felhasználását, mozgatását.

A személyiség harmonikus fejlődése feltételezi, hogy az ember az átfogó általános képzettségét bizonyos szakmák, illetve a tudomány, a technika és a művészet egyes ágainak alapos ismeretével összeköti egyéni hajlamának megfelelően. Ám az egyetemes gyűjtőkörű könyvtárak nem mindig képesek az ilyen igényeket maradéktalanul kielégíteni. Éppen ezért minél több műszaki (sőt, bizonyos szűkebb szakterületre vonatkozó), illetve természettudományi, társadalomtudományi, művészeti stb. jellegű gyűjteményünk lesz, annál jobb. Ebből következik, hogy véleményünk szerint a szakkönyvtárak nemcsak megmaradnak, hanem számbelileg még növekedni is fognak.

A Szovjetunióban érezhető műszaki könyvtár-hiány van minden városban, minden

megyei, határterületi és köztársasági székhelyen (elsősorban magukban a városokban és nem csupán a vállalatoknál). Egy másik példa. Már ma, a művészeti öntevékenység széles körű kibontakozásának időszakában szükség van arra, hogy minden járási központban működjön legalább egy kisebb zenei és színművészeti szakkönyvtár. Hiszen az egyetemes könyvtárnak még a legideálisabb esetben sincs kellő mennyiségű kotta- és színdarabanyaga, ill. dramaturgiai, színháztörténeti, zeneelméleti, ruházattörténeti stb. irodalma. Így nincs mód arra, hogy az olvasók hanglemezeket hallgassanak, hangszereket kipróbálhassanak, a hangtónust megvizsgálhassák, stb.

Külön ki kell emelni a mezőgazdasági szakkönyvtárak létesítésének szükségességét minden mezőgazdasági üzem, de elsősorban a mintagazdaságok mellett. "Aki nem barátja a könyvnek, nem viszi sokra", mondta N.Sz. Hruscsov akkor, amikor azzal a felhívással fordult a mezőgazdaság dolgozóihoz, hogy bátran és szélesebb körben alkalmazzák a gyakorlatban a tudomány és haladó tapasztalat eredményeit. E feladat megoldásában nagy szerepet kell vállalniuk a mezőgazdasági szakkönyvtáraknak.

Véleményünk szerint a tudományos intézetekkel és vállalatokkal szoros kapcsolatban működő szakkönyvtárak is szerves részét kell hogy képezzék az egységes könyvtári hálózatnak.

Ma már nem tartható fenn az a nézet, hogy a tudományos, műszaki, és művészeti munkában mind tevékenyebb részt vállaló egyszerű dolgozók millióinak könyvvvel való ellátása egyedül a közművelődési könyvtárak feladata. De ugyanúgy az sem engedhető meg, hogy a tudomány, a technika és a művészet hivatott művelőinek kiszolgálása csak szakkönyvtári feladat legyen. Minden attól függ, hogy milyen jellegű igényrel jelentkezik az olvasó. A legegyszerűbb munkás is tanúsíthat érdeklődést olyan művek iránt, mint pl. a kvantummechanika, – viszont a mérnököt is érdekelhetik az ókor nagy gondolkodóinak könyvei, avagy Shakespeare alkotásai. A dolgozók könyv iránti igényeinek egységes és jól szervezett, kielégítése csak egységes könyvtárhálózattal biztosítható (a hálózaton belül lehetnek persze különböző szekciók).

Az egységes hálózat lehetővé teszi az összes könyvtár állományának tervszerű és differenciált gyarapítását és annak a kérdésnek a helyes megoldását, hogy mely könyvtárakban és milyen mennyiségben kell megőrizni az aktualitásukat veszített, s már csak a tudomány és technika története szempontjából érdekes könyveket.

Ugy véljük, hogy ma az eddiginél szélesebbre kell tárni a szakkönyvtárak kapuit a munkások, parasztok, diákok előtt. Tudományunknak és technikánknak ez csak hasznára válik.

Végezetül még két, egymással szoros kapcsolatban álló kérdésről szeretnénk szólni: a könyvtárosi foglalkozásról és a közösségnek a könyvtárügyben játszott szerepéről.

A könyvtári munkának a kommunizmusban várható hatalmas méretű fellendülése és magas színvonala folytán nagymértékben megnövekednek a könyvtárosokkal szemben tá-

masztott követelmények is. A könyvtárosoknak nagy tudásu, kiválóan képzett, művelt embereknek kell lenniök. A könyvtárosnak egyesítenie kell magában a politikus és a szervező tulajdonságait, járatosnak kell lennie meghatározott ismeretágak területén és ugyanakkor olyan tulajdonságokkal kell rendelkeznie, hogy biztosan mozogjon a tudomány és kultúra kérdéseinek legszélesebb területén is. Ugy véljük, hogy főhivatásu könyvtárosok nélkül el sem képzelhető a könyvtárügy fejlődése a kommunizmusban. Annak, aki ma ezt az életpályát választja, nemcsak azzal kell törődnie, hogy ismeretei megfelelő hasznosítást találjanak a kommunizmusban, hanem ideológiai és szakmai színvonalának állandó emelésére is törekednie kell azért, hogy megfeleljen a kommunista társadalom tagjai részéről vele szemben támasztott követelményeknek.

Ugyanakkor azonban hangsúlyoznunk kell, hogy a kommunizmusban minden hivatásos könyvtárosra egy tucat olyan könyvtáros jut majd, aki társadalmi munkában végzi ezt a munkát. A központi könyvtárakban, illetve azok egyes osztályain, a fiókkönyvtárakban és a kölcsönzőállomásokon egyesül majd a társadalmi munkát végzők és a hivatásos könyvtárosok munkája. Sok könyvtárban minden munkát, - így az irányítási és szervezési munkákat is - csak társadalmi munkában fogják majd ellátni, elvégezve a könyvtári tevékenység minden folyamatát. A társadalom tagjai már ma is jelentős részt vállalnak a könyvtárak munkájából. Ukrajna közművelődési könyvtáraiban például már most több a társadalmi munkás - az igazgató helyettese, a letéti könyvtár vezetője, könyvpostás, - mint a főhivatásu, állománybeli dolgozó.

A közösségi elvnek a könyvtári munkában való érvényesítése nem abban áll, hogy a könyvtárat egyszerűen átadják a társadalmi szervezeteknek, hanem abban, hogy tökéletesebbé teszik az olvasóknak a könyvtárak tevékenységében való aktív részvételét, ennek szervezeti formáit, belekapcsolva őket a könyvtár munkatervének elkészítésébe és megvitatásába és állománygyarapítási tervének kidolgozásába, valamint a körzet lakóinak meglátogatásába. "A lakosságnak a közös munkába való bevonása", - ez Lenin egyik legfontosabb követelése a könyvtárakkal szemben.

A könyvtárosképzés már kilépett a könyvtárosképző főiskolák és technikumok szűk falai közül. Létrehoztuk a könyvtáros-tanulók intézményét és a szabadegyetemek könyvtárosi fakultásait. Az ilyen módon kiképzett könyvtárosok száma azonban viszonylag még csekély és a képzés színvonala sem kielégítő. Elsőrendű feladatunk tehát, hogy kellő lendületet adjunk az ilyenfajta könyvtárosképzés ügyének. Feltétlenül kíváncsok, hogy a társadalmi munkás könyvtárosok tízezrei (avagy talán százazrei) általános műveltségi és szakmai színvonala egy szinten legyen a hivatásos könyvtárosokéval.

E helyen most nem foglalkozunk olyan kérdésekkel, hogy milyen típusu könyvtári épületek lesznek a kommunizmusban, s hogy miként oldják meg az anyag elhelyezésének problémáit, a mikrofilmeknek az ismeretek terjesztésében való használatát, a könyvtári munkafolyamatok gépesítését és automatizálását, a bibliográfiai munka fejlesztését. Mindezek a kérdések külön vizsgálatot igényelnek. Egyébként, - véleményünk szerint -

ezek megoldása is a fent felvetett kérdések helyes megoldásának függvénye. Így például a könyvtári állománygyarapítás városi, járási, megyei viszonylatban való helyes összehangolása utmutatást ad majd a könyvtári épület típusára nézve is.

A JÖVŐ GÉPESÍTETT KÖNYVTÁRA

GRIFFIN, Marjorie: The library of tomorrow. = Libr. J. 87. vol. 1962. 8. no. 1555-1557. p.

A jövő könyvtára. - Milyennek látja a szerző a gépesítés korszakának könyvtárát?

(4.4)

CARNER, Charles R.: Ready reference center in Library 21. = Libr. J. 87. vol. 1962. 8. no. 1557-1558. p. Illusztr.

A "XXI. század könyvtárának" felvilágosító központja - a Seattle-i Világkiállításon.

(10.3)

Library 21's [twentyone's] electronic library previewed in New York. = Libr. J. 87. vol. 1962. 8. no. 1567-1568. p. Illusztr.

"A XXI. század könyvtára" elektronikus részlegének előzetes bemutatása New Yorkban.

(4.4)

Az első cikk szerzője "A jövő könyvtára" címen - a kiállítás anyagától függetlenül - a teljesen gépesített könyvtár körvonalait vázolja fel.

A gépek azért veszik át a jövő könyvtárában a könyvtáros szerepét, mert pusztán a régi technikák alkalmazása útján lehetetlen már megbirkózni az egyre nyomasztóbb tömegben megjelenő kiadványokkal. Milyen munkafajták elvégzéséhez kell tehát majd a gépeknek érteniük? El kell tudniok végezni:

1. az anyag katalogizálását,
2. az anyag tárolását,
3. az olvasó kérésének olyan mérvű megértését, hogy az általa keresett anyag felkutatható és kikereshető legyen,
4. a tudós feltételezhető tájékoztatási igényének ismeretében az őt érdeklő anyag automatikus kiválogatását,
5. egyszerre több kérdésre való válasz adását,
6. olyan nyomtatott bibliográfia készítését, amely feltünteti a keresett dokumentumok lelőhelyét,
7. az olvasónak közvetlenül a dokumentummal való kielégítését,
8. abban az esetben, ha a feltett kérdésre az illető könyvtár állománya révén nem adható meg a felelet, a kutatás folytatását mindaddig, amíg csak a kérdés a könyvtárközi kölcsönzés-hálózatán át automatikusan a regionális katalógushoz nem érkezik.

1962 április 21. - október 21-ig az Amerikai Egyesült Államok Csendes-óceán partján fekvő Seattle városában (Washington állam) "A XXI. század" elnevezésű világkiállítást tartják. Ezen - az ALA rendezésében és előkészítésében - bemutásra kerül a "XXI. század könyvtára" is. A kiállításra való lázas készülődésből eddig csak néhány általánosságban mozgó hír került a szaklapok révén hozzánk. Ezekből ismertetünk az alábbiakban - jobb híján - három sovány, de némi konkrét magot is tartalmazó cikket.

A jövő könyvtára tehát a dokumentumok tárházából dinamikus tájékoztatási központtá válik, amelyik a hálózaton keresztül állandó összeköttetésben áll a regionális, a nemzeti és a nemzetközi központokkal. Az 1970-es évek végére már az is várható, hogy ez a hálózat egész földünket átfogja.

A gépesített könyvtárban nem lesz többé torlódása a katalogizálás terén, megszűnik a katalógusok hiányossága, a polchiány, a felvilágosításra várók kielégítő feleletet kapnak, hiánytalan lesz a dokumentáció. A gépesített könyvtár a szolgáltatások szélesebb skáláját teszi lehetővé.

A címleírás és osztályozás automatikusan megy végbe. A gépek egy-egy hálózat valamennyi könyvtárában azonos katalogizálási nyelvet alkalmaznak. A tartalmi elemzés - a szó- és kifejezés-gyakoriság és szókapcsolatok alapul vételével - úgy megy végbe, hogy a szövegeket teljesen gépek olvassák. A referátumok készítése is automatikusan történik.

A mikrofényképezés új technikái lehetővé teszik a raktárak férőhelyének jobb kihasználását és a tárolt ismertanyaghoz való könnyebb hozzáférhetést.

A felvilágosító pultot is gépi berendezés fogja helyettesíteni. Az olvasó és a gép között olyan kérdő-felelő kapcsolat létesül, hogy az olvasó újból meg újból - mindig új elemek hozzáadásával - addig kérdezi a gépet, amíg végül a kért felvilágosítást megkapja tőle. A kleső végső termék lehet bibliográfia, de lehet néhány referátum vagy a kért dokumentumok másolata is. Ezzel az irodalomkutatás eredményessége nagyon meg fog növekedni.

Rendszeressé válnak az olyan szolgáltatások, amelyek után eddig csak áhitoztak a könyvtárak világában. Az egyes tudósok ugyanis rendszeres tájékoztatást kaphatnak az őket érdeklő speciális szakirodalomról s ezen belül az éppen szőnyegen levő problémák állásáról. Ezáltal az egyes vállalatok kutatói és alkalmazottai értékesebb munkát tudnak majd kifejtetni, mint a múltban.

Még a böngészés is, az irodalomkutatásnak ez a tudósok által olyan kedvelt s gyakran olyan eredményes és gondolatkeltő módja, gépi úton megy majd végbe.

Ha az olvasó a dokumentum fordítását akarja, a gép ezt is elvégzi a kívánt nyelvre, akár teljes fordítás, akár kivonat alakjában.

A jövő könyvtárában ismeretlen fogalom lesz a határidőre történő visszaszolgáltatás elmulasztása miatti könyvhiány. Fillérekért bármely dokumentum teljes másolata áll az olvasó rendelkezésére.

Ma még csak közvetve tanít a könyvtár. A jövőben azonban már olyan oktató gépekkel lesz felszerelve, amelyek - a felvilágosító könyvtáros pótlására szolgáló berendezések működéséhez hasonlóan - kérdő-felelő alakban mindaddig folytatják az oktatást, amíg csak a tanuló meg nem győződött róla, hogy valóban érti és tudja is a leckét.

Nyilvánvaló, hogy a jövő könyvtára külsejében is különbözni fog a maiktól: a hatalmas központi részt számoló és programozó gépek sora tölti meg, a körben futó falak mentén pedig zárt áramköri televíziós készülékekkel ellátott olvasófülkék várják a közönséget.

De a laboratóriumok kutató tudósának - ha valami felvilágosításra van szüksége - nem kell a könyvtárba sem fáradnia. Az íróasztala mellett elhelyezett zárt áramkörű televíziós berendezés után, akárcsak a könyvtárban - kérésének a központhoz akár szóban, akár írásban való közvetítése után - saját helyiségében is megkapja a kért felvilágosítást vagy adatot.

Természetesen a könyvtárosra is más feladatok elvégzése vár majd a jövőben, mint most. Ma a könyveket s az olvasókat kell ismernie, hogy jól láthassa el feladatát. A jövő könyvtárában magas képzettséggel bíró olyan szakembernek kell lennie, akinek legjobban a gépi berendezések kezeléséhez kell értenie. A könyvtárosképző főiskolák tanítási anyagában már most is szerepel a gépek kezeléséhez szükséges matematika és gépismeret. Ezekre fog idővel mindinkább a súlypont esni.

A cikk szerzője szerint nem szabad idegenkedni az automatikusan működő könyvtár gondolatától. Amikor az első primitív repülőgépek felszálltak a levegőbe, csak nagyon kevesen gondoltak rá, milyen fontos szerepet fog ez a jármű betölteni a tér és idő meghódítása terén. Ugyanigy van ez most a jövő könyvtárával is: nehéz elképzelni, hogy könyvek helyett főként gépi berendezésekkel találkozunk majd benne.

A könyvtárosoknak fel kell majd készülniök a jövő könyvtárában rájuk váró feladatok megoldására.

A második cikk tulajdonképpen propagandisztikus jellegű: a kiadókhöz intézett azon ALA-felhívásnak akar nagyobb publicitást kölcsönözni, amelyben felhívja őket, hogy a "XXI. század könyvtára"-nak reference-anyagát ellenszolgáltatás nélkül ajánlják fel s bocsássák rendelkezésre.

A kiállítás ugyanígy az elektronikus tároló és visszakereső berendezéseken, az automata oktató gépeken s az egyéb elektronikus és vizuális berendezéseken felül 800 kötetes segédkönyvtárra támaszkodó felvilágosító osztállyal is el lesz látva, ahol állandóan két könyvtáros fogja az érdeklődőknek a kirándulási lehetőségektől kezdve a helyi nevezetességeken át a legkülönbözőbb gyakorlati és elméleti tárgyú kérdésekre a tájékoztatást nyújtani és a felvilágosítást megadni.

A könyvekkel teli könyvtárat szerető egyéneket és a tulzott gépesítéstől idegenkedőket még a cikknek az a része is megnyugtathatja, amelyben idézi az ALA ügyvezető igazgatójának a kiállítás céljára vonatkozó kijelentését:

"A XXI. század könyvtára" azt lesz hivatva bemutatni, milyen új dimenziókkal gazdagítja majd a technológia terén beálló változás a könyvtárak programját. Továbbra is rendületlenül hisszük, hogy a nyomtatott anyag fog a következő században is a nevelés és a civilizáció alapjául szolgálni. A "XXI. század könyvtára"-nak a célja annak a szemléltetése, hogyan lehet könyvekkel és közösségi szolgáltatásokkal gazdagabbá tenni egyéni életünket. Az elektronikus berendezések és a felvilágosító technológiák azonban nagy hatással lesznek a holnap könyvtárában a tárolás, visszakeresés és az ismeretközlés új módszereinek kialakulására."

A könyvtár-kiállítás egyébként a 11 emeletes Coliseum nevű épület első emeletén nyer elhelyezést. Ebbe a belső tartó oszlopok nélküli magas épületbe üvegburkolatu felvonó berendezés viszi a látogatókat a kiállítás területéről. A felvonóberendezésből kiszállva közvetlenül a "XXI. század könyvtárába" lépnek az érdeklődők.

Az utolsó cikk arról az előzetes New York-i bemutatóról számol be, amelynek során a meghívott közönség az UNIVAC egyik olyan berendezését (UNIVAC Solid-State 90 Magnetic Tape Computing System) ismerhette meg működés közben, amely a "XXI. század könyvtára" keretében kerül kiállításra.

A szóban forgó berendezés emlékezet-szerkezetében a Mortimer kiadásában megjelent Great books of the Western World (Nyugat nagy könyvei) c. sorozat 102 gondolat-köréből hatot programoztak. Ez annyit jelent, hogy a gép 74 szerző (-Homérosztól Rabelais-n át Freud-ig és Marx-ig a legkülönbözőbb gondolkodók, írók, tudósok szerepelnek benne-) hat elvont tárgyra (-isten, család, büntetés, boldogság, szabadság és ember-) vonatkozó gondolatát tudja - kérdésenként kb. egy perc leforgása alatt - az érdeklődővel közölni. Működtetése úgy megy végbe, hogy az olvasó kérdését behelyezi a berendezésbe, mire a gép működésbe jön s a választ nyomtatva automatikusan kiadja. A berendezés emlékezet-anyagát a vállalat a kiállítás tartama alatt - még más gondolat-körök bevonásával - tovább fogja még bővíteni.

Még két UNIVAC-berendezés fog a kiállításon szerepelni. Az egyiknek emlékezet-szerkezete 92 ország főbb adatait fogja tartalmazni s az érdeklődőnek a kívánt adatokat ugyancsak nyomtatva átadni, - a másik az olvasóra szabott olvasmány-jegyzéket fog ki nyomtatni, amennyiben ezeket az olvasó érdeklődése, kora, neme, foglalkozása, képzettsége és "hobby"-ja tekintetbe vételével állítja majd össze.

AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR HOZZÁSZÓLÁSA

A PÁRIZSI KATALOGIZÁLÁSI KONFERENCIA SZABÁLYZAT-TERVEZETÉHEZ

A Párizsi Katalogizálási Konferencia szabályzat-tervezete szept. 28-án került megvitatásra az Országos Széchényi Könyvtárban. Az értekezleten egyhangu volt az a vélemény, hogy a tervezet megjelenése döntő esemény a katalogizálás történetében. Egyetértünk a konferenciát előhívó szempontokkal s örülünk, hogy a nemzetközi egységesítés ügye ekkorát lendült előre. Az a véleményünk, hogy ez az egység a mi érdekünk is. A továbbiakban a magyar címléírás szabályozásánál messzemenően a párizsi konferencia eredményeire kell támaszkodnunk, parciális szempontjainkat alá kell rendelniük - ahol csak

lehet - a nemzetközi egység ügyének. Egyébként az OSzK Nemcsak a kitűzött célt helyesli, helyesli a választott utat is, vagyis általánosságban egyetért a Tervezetben foglaltakkal. Módosító javaslataink a részletekre vonatkoznak.

Ezek a következők:

6.1 Bár a nemzeti könyvtár speciális feladatainak jobban megfelel az egyesített címfej melléklap sikon való érvényrejuttatása, a szabály fakultatív megfogalmazását elfogadhatónak tartjuk.

9.1 A megbeszélés résztvevői kivétel nélkül a testületi szerzőség alkalmazási körének precízebb megfogalmazása és bizonyos leszűkítése mellett foglaltak állást.

Ezért: 9.11 szabály esetében a kissé homályos és bizonytalan megfogalmazás helyett, a testületi szerzőség alá eső kiadványok "természetének" konkrétabb, a kiadványoknak a testület belső tevékenységére vonatkozó jellegének pontosabb meghatározását kérjük;

9.12 -nek pedig teljes törlését javasoljuk.

9.2 Az olyan nem testületi rendszó alatt leírt kiadványoknál, melyeknek létrejöttében a testület csak másodlagos szerepet játszik, a testületről készítendő melléklap kötelezővé tételével szemben az ajánlott forma látszik kívánatosnak. A kötelező melléklap csak cimrendszó esetében lenne előírandó.

9.3 A szabály megfogalmazásában használt "kétséges esetekben", mint bizonytalan kritérium törlendő; a testületi kiadványoknál minden esetben a rendszóul nem választott cimről, testületről, vagy egyéni szerzőről melléklap készítendő.

10.32 Kiegészítendő a gyűjteményt alkotó további művek szerzőiről és címéről készíthető melléklapok ajánlásával.

10.34 Mint nem kívánatos, rendkívüli esetleges körülmény fennállásától függővé tett kivételnek a törlését javasoljuk.

10.4 A szabály nyilvánvalóan a részletekben megjelenő többkötetes művek feldolgozásának egyszerűsítését célozza, praktikusabb megoldás lenne azonban ezekben az esetekben a cim rendszóul való elfogadása.

11.14. Bizonytalanságok, eltérő, szubjektív megítélések előtt kaput nyitó szabály, tehát mindenképpen törlendő.

11.24 A 10.34 megszüntetése esetén értelemszerűen elhagyandó.

11.4 A nem elég világosan megfogalmazott szabály - akár példák formájában is - további magyarázatra szorul.

11.6 Kívánatosnak tartjuk a "bizonyos másfajta" helyett egy konkrétabb típusmegjelölés alkalmazását.

12. A többtagu szerzői nevek rendszóelemének megválasztásánál a nyelvi szempont előnyben részesítését javasoljuk. Problemaként esetleg a felszabadult afrikai és ázsiai országok gyakorlata jelentkezhetik.

Befejezésül ki kell emelnünk, hogy sürgős feladat a Tervezet alapján megfelelő példatár készítése, amely a Tervezet rendjében haladva a rendkívül tömör szöveg értelmezését megkönnyitené (mindenekelőtt hazai példatár kívánatos).

=====

A Konferencia által elfogadott szabályzat-tervezet hivatalos magyar szövegét a Könyvtári Figyelő 1962. 1.számának 2-8. oldalain közzétük.

IRODALOMPROPAGANDA ÉS MÓDSZERTANI MUNKA A
NÉMET DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁG
TANÁCSI KÖNYVTÁRAIBAN

A tanulmányut időtartama: 1962. május 22 - június 7.

Meglátogatott intézmények:

Zentralinstitut für Bibliothekswesen, BERLIN; Stadtbibliothek, BERLIN; Stadt- und Bezirksbibliothek, DREZDA; Zweigbibliothek, Nürnberger Platz, DREZDA; Lesecafé, NEUSTADT; Stadt- und Kreisbibliothek, BAUTZEN; Zentralbibliothek, KIRSCHAU; Zentralbibliothek, EIBAU; Zentralbibliothek, LIEGAU; Stadtbibliothek, RADEBEUL; Stadt- und Bezirksbibliothek, POTSDAM; Kinderbibliothek, POTSDAM; Stadtbibliothek, BABELSBERG; Zentralbibliothek, NIEMEGK; Gemeindebibliothek, WILDAU; Stadtbibliothek, TELTOW; Stadt- und Kreisbibliothek, ORANIENBURG; Gemeindebibliothek, FRIEDRICHSTAL; Stadtbibliothek, VELTEN.

Németországi utam fő célja az NDK tanácsi könyvtáraiban (Allgemeine öffentliche Bibliotheken) folyó irodalompropaganda tevékenység tanulmányozása volt.

A központi irodalompropaganda munka egyik fő ága a Fodor András által 1961. novemberében már tanulmányozott "Informationsdienst",* amelyet teljes egészében a Zentralinstitut für Bibliothekswesen irodalompropaganda osztálya lát el. Alaposabban tanulmányoztam azonban az alábbiakban ismertetendő, részben az Informationsdiensthez kapcsolódó, részben tőle független, de országos vagy legalább több megyére kiható irodalompropaganda formákat és módszereket.

Beszámolómban a legnagyobb helyet a potsdami megyei könyvtár munkájának részletes ismertetése foglalja el, mert ez a könyvtár jó néhány országos jelentőségű irodalomnépszerűsítő feladatot lát el és módszertani munkájából is sok tanulság szűrhető le.

A POTSDAMI MEGYEI KÖNYVTÁR IRODALOMPROPAGANDÁJA

A potsdami megye (Bezirk) az NDK-ban területileg a legnagyobb, a lakosság számát tekintve a második (1 100 000 lakos). Tizenöt járásra (Kreis) oszlik. Legnagyobb városai a 114 000 lakosú Potsdam és a 84 000 lelkes

* Beszámoló megjelent: Külföldi Tanulmányutak 1961. Bp. 1962. 66.p.

Brandenburg. Mezőgazdasági megye, viszonylag kevés ipari létesítménye közül megemlítendő a brandenburgi hajó- és acél-, a teltowi híradástechnikai, az oranienburgi acél- és kémiai cikk-, a rathenauai optikai készülék-gyár, valamint a potsdami mozdony gyártó üzem. A megyében működik az NDK első atomreaktora is.

A megyében 52 főhivatású, és 771 mellékfoglalkozású könyvtárossal dolgozó tanácsai közművelődési könyvtári hálózat működik, 12 önálló gyermek- és 1 zenei könyvtára is van. A szakszervezeti könyvtárak száma 118, közülük 21-et főfoglalkozású könyvtáros vezet. A megyében 11 ugynevezett Zentralbibliothek is működik. (Ezek központi falusi könyvtárak 1, esetleg 2 könyvtárossal, akik 5-10 falu hálózati könyvcseréjét és módszertani irányítását végzik.) Potsdam megyében összesen 82 ilyen Zentralbibliothekot terveznek. E hálózat kiépítésének üteme a körülményektől függ, befejezésének határidejét nem szabták meg pontosan. A tanácsai hálózatban 1961. végén a lakosság 15,5 %-a volt olvasó (1954-ben 7,1 %, 1958-ban 12,5 %, 1960-ban 14,9 %). Van olyan járása (Neuruppin), ahol a lakosság 22,7 %-a olvasó, viszont a nyugatberlini határ mentén elterülő három járás eredménye sokkal rosszabb (10-11 %). A megye tanácsai hálózatának könyvállománya kerek 1 000 000 kötet. Az évi könyvforgalom 1961-ben 2 500 000 kötet volt. Egy olvasóra évi 14,5 kötet kölcsönzése jutott.

A 114 000 lakosu Potsdamban 12 400 olvasónak 94 000 kötet könyv áll rendelkezésére. A 262 000 kötetes évi forgalomból 61 000 kötet a gyerekekre esik. (A 6000 gyermekolvasóra mindössze 22 000 gyerekkönyv jut.) A városban 10 fiókkönyvtár van. A városi könyvtárhálózat felelősei azonban nagyon kevésnek találják ezt a számot, ezért már 1963-ban elkészül egy nagy - mintegy 20 000 kötetes - szabadpolcos városi fiókkönyvtár, és az eddig zártpolcos központi könyvtárat is szabadpolcossá alakítják át. Könyvbeszerzési kerejük évi 66 000 márka.

A Potsdami Megyei Könyvtár irodalompropaganda osztályának tevékenysége

A Potsdami Megyei Könyvtár irodalompropaganda osztálya a következő munkákat végzi:

1/ Országos feladatként, a Zentralinstitut für Bibliothekswesen megbízásából készíti a Regények és elbeszélések mintakatalógusát. (A verseket más könyvtár állítja össze)

Az olvasóknak szánt mintakatalógus két változatban készül. A kisebb kb.

500, a nagyobbik 1000 címet tartalmaz. (Megjelennek 1962 őszén 5000, illetve 8000 példányban) Az első változat a tiszteletdíjas, a második a főhivatású könyvtárosok vezette könyvtárak számára készül.

Az összeállítók elmondották, hogy 1700 címből válogattak. A kiválasztást, annotálást és a kötet szerkesztését az irodalompropaganda osztály két dolgozója végezte el, csak az 1000 címet tartalmazó változat annotációihoz vettek igénybe egy külső munkatársat. A munka menete a következő volt: a címek összeállítása után valamennyi könyvről felkutatták az összes megjelent kritikákat, ez képezte az annotáció alapját. Minden annotáció kötelező része: a tartalom összefoglalása, a szerzők személyére szóló tájékoztatás, a mű politikai és művészi jelentőségének méltatása és bírálata.

Az annotációk hossza a céltól függően változó. 20 gépelt sortól 65 sorig is terjedhet. Minden annotációt elolvastattak 4 vagy 5 irodalmárral és könyvtárossal, az osztályon külön-külön vitára bocsátották és ezután készült el a végleges kézirat. Számításuk szerint a munka az 500 címes változat esetében kb. 5 hónapot igényel.

A mintakatalógus címlírása, mivel az olvasók számára készül, leegyszerűsített: A szerzőn, a német címen és a fordítón kívül csupán az oldalszámot tünteti fel. A mintakatalógust két fejezetre osztották. Az első a betűrendes rész. Ebben a könyveket a szerzők betűrendjében, annotáltan találhatjuk meg. A második rész tárgy szerinti összeállítású: a valamely szempontból rokon tárgyú regények egymás mellé kerülnek. A műveket itt - természetesen - már nem látták el annotációval, mert az ismertetését könnyen meg lehet keresni a betűrendes részben.

Az 500 címes változat az alábbi magyar könyveket tartalmazza: Fehér Klára: A tenger; Illés Béla: Ég a Tisza; Kaffka Margit: Színek és évek; Mesterházi Lajos: Pár lépés a határ; Oravec Paula: Petri Anna; Székely János: Kisértés. (Ez utóbbi a német könyvtárosok egybehangzó állítása szerint a legutolsó nyolc év legnagyobb magyar könyvsikere az NDK-ban.)

Az állomány folyamatos feltárásának keretében nyomtatott, illusztrált, annotációval ellátott "szabad lapokat" adnak ki, amelyeket a különféle típusú könyvtárak albumkatalógusukban használhatnak. (L. 1. ábra 301. oldal)

Ezek folyamatos kiadásának szükségességét az irodalompropaganda osztály vezetője azzal indokolta meg, hogy az állomány egészét sohasem lehet különféle ajánló bibliográfiák segítségével hatásosan feltárni. A német könyvtá-

soknak - a korábbtól eltérően - ma az az álláspontjuk, hogy az irodalompropaganda megkezdéséhez minden könyvtárban nélkülözhetetlen az állomány annotált katalógusa.

Potsdamban már 1951-ben elindultak ebbe az irányba, amikor elkezdték válogatott, illusztrált albumkatalóguslapjaik folyamatos kiadását. Ezek a lapok 1957-től kezdve - magyar terminológiával élve - a kiskönyvtárak törzsanyagkatalógusát is képezhetik, mert ettől az időponttól kezdve pontosan azokról, az Informationsdienstben Z-vel jelölt művekről készülnek, amelyeket a járási könyvtárak "hosszantartó letéti állományként", vagy állandó "törzsanyagként" (orts-fester Bestand, Blockbestand) küldenek ki a falusi könyvtárakba.

Ezek az albumkatalóguslapok tehát a falusi könyvtárak fontos anyagát teljes egészében, vonzó formában tárják az olvasók elé. Formájuk A/5-ös. A lapot a Zentralinstitut adja. Egy albumkatalóguslap 7 pfennigbe kerül. A lapokat a járási könyvtárak megveszik, és általában a letéti könyvekkel együtt küldik ki a falusi könyvtárakba. Eddig kb. 600 műről készült ilyen lap. (Évenként kb. 50 műről.)

A főhivatású könyvtárosok által vezetett, nagyobb állománnyal (6-12 000) rendelkező könyvtárak számára másfajta albumkatalóguslapok készülnek. Természetesen ezek a lapok a nagyobb könyvtárakban már nem képezhetnek törzsanyagkatalógust, hanem csupán erős válogatást. (L. 2. és 3. ábra 302-303. old.)

A főhivatású könyvtárosok könyvtáraiba szánt lapok nagysága kétszer akkora, mint a falusi könyvtárakba kerülő lapoké, és nem egy-egy könyvről tájékoztatnak, hanem egy-egy szerzőnek több művéről.

Megjegyzendő, hogy a megyei könyvtár példájára jó néhány főhivatású könyvtáros ezek közé a nyomtatott lapok közé hasonló felfogásban - csak géppelve vagy sokszorosítva - készült lapokat illeszt. Így ezek a nyomtatott - szép kivitelű - albumlapok az olvasót nemcsak a rajtuk található, hanem a melléjük fűzött - szerényebb külsejű - könyvismertetések elolvasására is rávezetik.

Érdemes megemlíteni azt is, hogy a potsdami könyvtár az albumlapok számára készített annotációkat úgy is hasznosítja, hogy öt megye számára ezekből nyomtatott azonos szövegű, de illusztráció nélküli, könyvbe ragasztható, kb. nemzetközi katalóguscédula méretű puha lapokat.

A kétfajta albumlapból és a könyvbe ragasztható cédulákból elég sokat tartalékolnak. Az utólag felmerült igények kielégítésére minden műről 2-300 darab katalóguslapot megőriznek. Az elég gyakori utólagos megrendeléseket ebből

a tartalékból elégítik ki. Sajnos, az albumlapok országos elterjedtségéről és használatáról a megyei könyvtárnak pontos képe nincsen.

Mindkét albumlap-sorozat tárolására a potsdami megyei könyvtár könyvkötészetétől lehet vásárolni zsinórral összefűzhető, izléses kivitelű műanyagtablát. Aki ezt drágának tartja, vehet a lipcsei könyvtárellátó vállalatnál olcsóbb, rugókkal ellátott keménypapír kötést is, ez azonban nem olyan szép és kevesebb lap fér el benne. Egyes könyvtárakban olyan albumokat is láttam, melyekben minden egyes lapot átlátszó, vékony műanyaghártya véd az elpiszkolódástól.

A gyermekek számára a Zentralinstitut für Bibliothekswesen készít hasonló módszerrel folyamatosan bővíthető, színes rajzokkal illusztrált, szabadlapos, A/5-ös haránt alaku albumlapokat. Ezeknek a fedőlapját is a Zentralinstitut készíti.

2/ A Potsdami Megyei Könyvtár irodalompropaganda osztálya ezen országos jellegű szolgáltatásán kívül foglalkozik a megyei állománygyarapítás, állománygondozás kérdéseivel is. E munka keretében két, nagyobb jelentőségű kezdeményezést kell megemlíteni:

a) Kísérlet a falusi könyvtárak törzsállományának megállapítására.

A kísérlet során két, Zentralbibliothek-nek kijelölt könyvtár jövődöbeli működési területén legalább két példányban megtalálható könyvekből jegyzéket állítottak össze, a könnyebb használhatóság kedvéért betűrendben. Arról, hogy egy bizonyos könyvvel a jövőben mi történjék, hogy egy könyvtár típusban - véleményük szerint - milyen a könyv használati értéke, az alábbi összetett (mnemotechnikai) jelzetekkel rendelkeztek:

- A = Auszusondernde Literatur (kivonandó, semmilyen közművelődési könyvtár típus számára nem alkalmas)
- AnA = Auszusondernde Literatur, durch nebearbeitete Auflage ersetzt! (kivonandó, de feltétlenül új kiadást kell beszerezni!)
- nA = lehetőleg új kiadás szerzendő be
- Kbe = einzelne Exemplare in Kreisbibliothek (néhány példány a járási könyvtárban tartandó)
- Kbm = mehrere Exemplare in Kreisbibliothek (több példány megtartandó a járási könyvtárban)
- Z = a Zentralbibliothek számára törzsanyag
- Z x = legalább három példányban szerzendő a Zentralbibliothek számára
- ZIEg = langfristige Ergänzungen für grosse Zweigbibliotheken (tartós letét a Zentralbibliothekok fiókkönyvtárai számára)

ZuEa = unbefristete Ergänzungen für alle Zweigbibliotheken (állandó le-
tét a Zentralbibliothekok minden fiókkönyvtára számára)

A jegyzék mintegy 950 felnőtt és 150 gyermekkönyvet tartalmaz. További kísérletek fogják eldönteni, hogy a Zentralbibliothekok mennyiben szereztek ér-
vényt ezeknek az állománygondozási utasításoknak. A jegyzék megjelenése u-
tán kiadásra kerülő könyveket természetesen a központi (Informationsdienst) je-
lölések szerint kell elbírálni.

b) Talán ennél a kísérleti jegyzéknél is hathatósabb segítséget nyújt az
állománygondozáshoz "A mezőgazdasági irodalom értékelése" című lis-
ta, melyet mezőgazdasági akadémiai szakemberekkel való tanácskozás alapján
állítottak össze. Ezt a jegyzéket a Zentralinstitut is átvette. Az 1945 és 1959.
között megjelent mezőgazdasági irodalmat tartalmazó összeállításban nyugatné-
met irodalmat is feldolgoztak. A jegyzék alapján a ritkán használt, csak törté-
neti jelentőségű és egyes részleteiben elavult könyveket a járási és a megyei
könyvtárak megőrző raktárába vonják vissza. A művek minősítése kombinált jel-
zettel történik.

Az értékelés ismertetőjegyei:

1. Nehézségi fok

Pt = népszerű (populärwissenschaftlich)

H = felsőfoku (Hochschulliteratur)

2. Politikai és szakmai időszerűség és jelentőség

PN = politikailag túlhaladott (politisch nicht aktuell)

AA = elavult (alte Auflage)

TA = műszakilag túlhaladott (technologisch verallet)

Ü = problémái még fontosak, az érvelés általában helyes, módszerei a-
zonban hibásak, túlhaladottak (aus einer Übergangsperiode)

Kl = csak kisüzemi gazdálkodáshoz alkalmazható irodalom (kleinbäuerliche)

G = kertészkedőknek, kisállattenyésztőknek, a kisüzemi irodalom alcso-
portja (Gartenliteratur)

3. Használhatóság

BL = használható, népszerűsítendő (brauchbar zur Literaturpropaganda)

b = bizonyos körülmények között használható (bedingt brauchbar)

! = megszerzendő

Na = Új kiadás szerzendő belőle (Neuauflage)

- / = ha a sok használatától tönkremegy, újbóli | beszerzése felesleges
- X = feltétlenül kivonni
- = megőrző állományba tenni

4. Könyvtártípus

- Z = Zentralbibliothek
- K = Kreisbibliothek
- B = Bezirksbibliothek

Például: Oberdorf, Fritz: Lohnender Sojaanbau durch Pflanzengemeinschaften. 1950. = TA, AA, Kl, b, B/ = azaz: régi, technikailag túlhaladott, kisüzemi szempontból írt, ilyen körülmények közt még használható, a megyei könyvtár megőrző anyagába tartozik, ha pedig szétolvassák, nem kell belőle új példányt beszerezni.

Nem vagyok arról meggyőződve, hogy a magyar könyvtárosok tulzott helyeslésével találkozna ez a komplikált jelrendszer. Német megyei könyvtáros kollégáink mindenestre azzal érveltek életrevalósága mellett, hogy így minden könyvet egyedileg tudnak értékelni, anélkül, hogy hosszan kellene írniuk róluk.

A megyei könyvtárak irodalompropaganda osztálya nagyarányu, folyamatos munkát végez az irodalom szóbeli népszerűsítésének támogatásában is. (Ez a tevékenység különösen fejlett ebben a megyében, de más megyék és a berlini városi könyvtár is ilyen rendszerben végzi a szóbeli irodalomnépszerűsítés központi könyvtári segítségét.)

Az irodalmi rendezvények lebonyolításához a könyvtáraknak a tömegszervezetek közül a Deutscher Kulturbund (Értelmiségi tömegszervezet) és a Volksbuchhandel (Szövetkezeti Könyvterjesztő) nyújt segítséget. Országosan elterjedt irodalom-népszerűsítési forma az "Irodalmi órák" (Stunden der Literatur), amelynek keretében író-olvasó találkozók, vagy több könyv alapján tartott, bizonyos tárgykörökről szóló, kritikai jellegű előadások és viták is zajlanak le.

Ezeknek a rendezvényeknek a látogatottsága a potsdami megyében hatvan fős átlagot ért el, tehát elég gyér. A Nemzeti Front és a Demokratikus Nőszövetség segítségével elsősorban ugynevezett "olvasóórák"-at rendeznek egy-egy könyvről a várható hallgatóság igényeinek figyelembevételével (Ezen több a felolvasás, mint az előbbin, tehát egyszerűbb annál.) Látogatottsága még kisebb.

A megyei könyvtár minden rendezvényhez központi vezérfonalat készít. A vezérfonalat először a megyei könyvtár próbálja ki, ezután kerül el a járási

és falusi könyvtárakhoz. Ilyen összeállítások 8 éve készülnek. Eddig több mint 300 vezérfonal készült, valamennyi megtalálható a megyei könyvtár példás rendben tartott archivumában. A témát előzőleg bejelentik a Zentralinstitutnak, s ez gondoskodik arról, hogy más könyvtár ne dolgozza ki újra ugyanezt.

A Zentralinstitut is ad megbízást egy-egy megyei könyvtárnak vezérfonal kidolgozására, ebben az esetben legtöbbször nyomtatásban, nagy példányszám-ban adják ki. Ilyen pl. a potsdami megyei könyvtár által kidolgozott "olvasóóra" Solohov Feltört ugar c. könyvéről. (E vezérfonal egy iv terjedelmű, az író é-letrajzát, a regényt és az író többi műveit ismerteti; kijelöli a felolvasásra alkal-mas szöveget és ehhez összekötő szöveget is ad.) Ujabban a "Der Bibliothe-
kar"-ban is közölnek ilyen vezérfonalakat. *

A megyei könyvtár híradójában, az ugynevezett "Mitteilungsblatt"-ban folyamatosan közli, hogy a járási és falusi könyvtáraknak milyen vezérfonalat dolgozott ki. A potsdami megyei könyvtár ezenkívül külön válogatott tárgyköri mutatót is kiad ezekről a vezérfonalokról. Például a következő témákat ajánlja: "Találkozás Latin-Amerikával, avagy ahol Kolumbusz partraszállt" (70 perc, fel-nőtteknek); "Ez a termelőszövetkezet" (szépirodalmi összeállítás felnőtt paraszt-olvasók számára); "Felhő Hiroshima felett" (irodalmi összeállítás felnőtteknek); "Jó napot Knigge kartárs" (humoros összeállítás városi felnőtt dolgozók számá-ra), továbbá "Egon Erwin Kisch-sel, a világ körül"; "... nem csak Anna Frank"; "Ami ma már nem fordulhat elő" stb.

Ha más megyék járási könyvtárai, vagy más kulturális intézmények irnak a megyei könyvtárnak, megkaphatják a teljes rendezvény anyagát, sőt ha kíván-ják, könyvtárközi kölcsönzéssel a rendezvényhez szükséges könyveket, ezen-felül sokszor a rendezvény mellé készitendő kiállítás kész felirat- és tábla-a-nyagát is. (Ugyanis a megyei könyvtár archiválja ezeket.)

Mindezekon a munkákon kívül az osztály összesen 12 dolgozója ellátja a megyei könyvtár, valamint a városi gyermekkönyvtár olvasószolgálatát (3200 ol-vasó), ugyancsak az osztály instruálja a városi fiókkönyvtárakat is. Az osztály vezetője és összes dolgozója nők. A munkafegyelem igen erős, a munkajtem fe-szített.

A Potsdami Megyei Könyvtár módszertani osztályának (Methodische Abteilung) tevékenysége

A közvetlen instruáló tevékenység az osztályon dolgozók munkaidejének

* Pl. Eine Buchdiskussion über "Die Pioniere von Vallescura" = 1962. 418 p.

felét teszi ki. A módszertani osztály munkatársai pontos kiszállási terv szerint dolgoznak. A kis könyvtárakba minden esetben a járási könyvtár vezetőjével mennek ki. Figyelemreméltó, hogy az osztály minden instruktorának van egy ugynevezett "szolgálati könyve", melyet kiszállására magával visz. Ebben az összeállításban a könyvtárakra vonatkozó törvényerejű rendeletektől és utasításoktól kezdve, az évi statisztikán, kölcsönzési szabályzaton, az új osztályozási rendszeren keresztül egészen a megye legrészletesebb könyvtári térképéig minden szükséges benne van. A rugós műanyag kötésben tartott hivatalos dokumentumok alapján a módszertani könyvtáros megfelelően tud érvelni a tanácsokkal és a könyvtárakkal folytatott megbeszéléseken. A kiszállások tapasztalatairól, a végzett munkáról ellenőrzési könyvet is vezetnek a megyei könyvtárban.

A járási könyvtárosokkal negyedévenként, az összes könyvtárosokkal pedig évenként tartanak munkaértekezletet. Feladatuk a továbbképző tanfolyamok irányítása is. A továbbképzés érdekes formája a havonta egyszer, meghatározott napon tartott "Schulung", amely tulajdonképpen képzéssel egybekötött munkaértekezlet a tiszteletdíjas könyvtárosok számára. Ezeket a megye 23 kijelölt helyén tartják a 15 járási könyvtár és néhány Zentralbibliothek szervezésében. A tananyagot a megyei könyvtár módszertani csoportja dolgozza ki. A járási könyvtárak feladata ezek átvétele és a szervezés. Ilyen témák pl. az évi statisztika értékelése, a könyvheti rendezvények megszervezése, a falusi kulturális seregszemlék könyvtári feladatai. Állandó téma a tiszteletdíjas könyvtárosok beszámolója az elmúlt hónap kölcsönzési eredményeiről és a végzett propagandamunkáról. Így folyamatosan figyelemmel kísérhetik a fejlődést, felfigyelhetnek a hanyatlásra.

Kérésemre elmondták, hogy ezt a rendszert 1956-ban vezették be. Az elmúlt 5 évben a továbbképzés részvételi átlaga 65 %-os volt. Megjegyzendő, hogy az NDK-nak nem minden megyéjében ilyen rendszeres a tiszteletdíjas könyvtárosok továbbképzése, azonban a minisztérium valószínűleg már 1963-tól országosan kötelezővé fogja tenni ezt a rendszert. A továbbképzésben részt nem vevő könyvtárosokat először figyelmeztetik, másodszor írják a tanácselnöknek, hogy biztosítsa számára a továbbképzésben való részvétel lehetőségét, és ha a figyelmeztetések sem használnak, leváltják a könyvtárost. Az oranienburgi járásban megmutatták az 1961. évi részvételi ívet, itt a könyvtárosok 85 %-a mind a 12 továbbképzési napon megjelent.

A módszertani munkához számíthatjuk a megye könyvtárainak sajtó-

tevékenységét is. Az NDK-ban a megyei napilap úgy jelenik meg, hogy minden járásnak külön oldalt tartanak fenn, amelyet a járás hírei, a helyi gazdasági, politikai és kulturális eseményekről szóló cikkek töltenek meg. Néhány járásban van önálló hetilap is. Ezenkívül a havi kulturális szemle is a könyvtárosok rendelkezésére áll. A járás könyvtárosainak sajtótevékenysége munkájuk minőségének egyik ismérve. A megyei és járási könyvtár nem csupán összegyűjti és értékeli ennek a tevékenységnek produktumait, hanem sokszor maga is kijelöl egy-egy megírandó témát könyvtárosainak. Az irányító könyvtárak különösen azt értékelik nagyra, ha a könyvtárosok olvasóik cikkeit helyezik el az ujságba. (Szinte lenyűgöző, hogy egy-egy járás könyvtárosai milyen hatalmas sajtópropagandát fejtenek ki. Oranienburgban láttam a járás sajtókivágat gyűjteményét, amelyből kiderült, hogy 1962. első öt hónapjában 38 cikket irtak a járás könyvtárosai.) A megyei és járási sajtóarchivumot mindenhol kötelezően kiegészíti a fényképgyűjtemény, amely szintén hatásosan dokumentálja a könyvtárak tevékenységét. Érdekesség kedvéért itt említem meg, hogy minden egyes könyvtárban, még a legkisebbekben is, van egy gyűjtemény, amely a könyvtár történetének adalékait tartalmazza.

KÖZPONTI SEGÍTSÉG AZ OLVASÓSZOLGÁLATI KÖNYVTÁROSOKNAK

A Zentralinstitut 1962. januárjától központilag adja ki a szak- és betürendes olvasói katalógusok számára szolgáló annotált cédulákat ("Annotierte Zeteldrucke").* (L. 4. ábra, 304. oldal.)

A Zentralinstitutban 1962-től kiadott annotált katalóguscédulákat könyvkereskedelmi szerv hozza forgalomba. A szolgáltatásba eddig 4000 könyvtárat kapcsoltak be. A nyomtatott katalóguscédulák hetenkénti sorozatban jelennek meg. Az annotációkat a külső munkatársak által az Informationsdienst számára készített legrövidebb változatból veszik. A heti sorozat könyvtártípusonként meghatározott számú cédulát tartalmaz. Abból az elvből indulnak ki, hogy az Informationsdienstben a kisebb könyvtártípustól a nagyobb felé haladva természetesen növekszik a megvásárlásra jelölt könyvek száma. Ezért a kis könyvtáraknak heti 12, a közepes könyvtáraknak heti 18, a nagyoknak heti 24 mű céduláját biztosítják előfizetéses alapon. Természetesen nincs az ellen sem kifogásuk, ha egy kisebb könyvtár a magasabb számú sorozatot veszi meg. A cédulá-

* Vö. Külföldi Tanulmányutak. 1961. Bp. 1962. 64. p.

kon az annotáción és a rövid cimleíráson kívül a most véglegesen kidolgozott, betű és számjeles kombinációkból álló új szakrendszer fő- és mellék-jelzeteit tüntetik fel.

Érdeklődtem, hogy mik a terveik az 1962-ig tartó időszak hiányainak pótlására. A kiegészítést úgy végzik, hogy egy-egy megyei könyvtár irodalompropaganda osztályának kiadnak gondozásra egy bizonyos irodalmi szakterületet. A könyvtárak egyrészt mintakatalógusszerűen összeállítják a területen található összes, még használható könyvek cimanyagát, és ki is adják, mint pl. ezt a potsdami könyvtárnál láttuk, másrészt ez a munkájuk az alapja a nyomtatott, annotált cédulák visszamenőleges kiegészítésének. (Ebben az évben a potsdami könyvtáron kívül a Schwerini megye is befejezi a mezőgazdasági irodalom mintakatalógusának elkészítését.) Ez a folyamat természetesen hosszú időt vesz igénybe. A Zentralinstitutban nem tudják még határozottan megjelölni a befejezést.

A Berliini Városi Könyvtár (Stadtbibliothek) központi szolgáltatása a "Katalog der Zeitschriftenaufsätze." A berliini városi könyvtár irodalompropaganda osztályának legnagyobb és hosszú ideje megszakitás nélkül tartó, országos jelentőségű vállalkozása ez, elsősorban közművelődési könyvtári célokra és cédulák formájában készített válogatott folyóiratanyagot feltáró sorozat. Az annotált cédulákat 1952 óta adják ki, és rotaprint sokszorosításban állítják elő. Felvilágosításuk szerint a cédulákra kezdetben csak kevés előfizető volt, ma azonban már 150 könyvtár fizet elő az ország minden részéből. Az előfizetési díj havi 15-25 márka, aszerint, hogy a teljes anyagot, vagy annak csak egy - tárgykörileg körülhatároltabb - részét rendelik-e meg. Elsősorban a társadalomtudományi, másodsorban a természettudományi folyóiratokat dolgozzák fel. Alapvető szempontjuk a társadalmilag és politikailag mindenkor legidősebb irodalom sokoldalú, gyors feltárása.

A cédulák elrendezése a Berliini Városi Könyvtár által megadott tárgyszavak szerint történik, betűrendben. A meglátogatott megyei és járási könyvtárakban mindenütt megtaláltam az ezeket a cédulákat tartalmazó, nagy terjedelmű katalógust. Használói természetesen elsősorban a könyvtárosok, de az olvasók is bármikor hozzáférhetnek.

1957-ben jelent meg először, ugyancsak a Berliini Városi Könyvtár kiadásában (rotaprinten) az NDK közművelődési könyvtárainak havi eseménynaptára, a "Bibliographische Kalenderblätter". A Zentralinstitut sokszor éppen a "Bibli-

ographische Kalenderblätter" alapján ad utasítást a megyei könyvtáraknak az évfordulókra szóló rendezvények vezérfonalának kidolgozására. (Bővebb ismertetése: "Könyvtári Figyelő" 1962. 1.sz. 38. old.)

A Német Demokratikus Köztársaságban érdekes irodalompropaganda-forma van kialakulóban a diafilm- és a magnetofon felvételek kombinált alkalmazásával. A Zentralinstitutban találkoztam először ezzel a formával, de mindkét meglátogatott megyei könyvtárban megemlékeztek róla. Abban áll, hogy neves művészek előadásában zenével együtt teljes irodalmi műsorokat vesznek fel magnetofonszalagra, s ezekhez vetithető diafilmtetekercseket is mellékelnek. A könyvtáraknak tehát egy műsor lefolytatásához lényegében csak a technikai feltételeket kell biztosítaniuk, és gépkezelőről kell gondoskodniuk. A Zentralinstitutban eddig hat ilyen szerzői estet állítottak össze s ezeket bármelyik könyvtár kölcsön kaphatja. Az eddig lefolyt rendezvények feltűnően nagy közönségsikere azt bizonyítja, hogy a magnetofon és diafilm kombinációja kedvelt formává válik. (Ennek a formának közvetlen elődje az ugynevezett "beszélő hanglemezek" c. előadássorozat volt, amelyet a Berlińi Városi Könyvtár 1955-ben kezdeményezett. Az első hanglemezen Thomas Mann beszélt és olvasott fel az "Egy szélhámos vallomása"-ból. A regényt a közönség akkoriban még egyáltalán nem ismerte. Az effajta előadások azóta minden hónap első szerdáján este fél nyolckor rendszeresen folynak a városi könyvtár olvasótermében, és az olvasótoborzás kitűnő eszközének bizonyultak. Sikerükre jellemző, hogy Bertold Brecht színházakban nem látható műveiből készített műsort tizenöt-ször kellett megismételni.)

Itt kívánom megjegyezni, hogy - meglepetésemre - a német gyakorló könyvtárosok nincsenek túl jó véleménnyel a könyvtáron kívüli, művelődési házban vagy üzemben lebonyolított rendezvényekről. Ennek az az oka, hogy eddigi kísérleteik átlagosan nagyon kevés hallgatót vonzottak. Azonban véleményem szerint a csekély közvetlen olvasótoborzási haszon következtében meglehetősen el is hanyagolták a könyvtáron kívüli rendezvényformákat.

Érdekes tapasztalat az is, hogy még a kis falvakban sem alkalmazzák a könyvtáros vagy más kulturális szervek házi agitációját az olvasók megnyerésére, pedig náluk a nagyobb arányú olvasótoborzás sem okozna könyvhiányt. Nézetem szerint a könyvtár társadalmi hatóköre Magyarországon sokkal nagyobb, mint az NDK-ban.

Végül ide kívánczik egy érdekes számítás is a könyvtár társadalmi ható-

körének alakulásáról. Összehasonlításképpen közlöm az Oranienburgi Járási és Városi Könyvtár felmérésének adatait arról, hogy a lakosság számának növekedésével hogyan változik az olvasótábor:

500 lakosig	24,05	%
500 - 1000 "	19,5	"
1000 - 2000 "	17,5	"

Központi befolyásra megváltozóban van a német közművelődési könyvtárak hagyományos kölcsönzési rendszere is. Az újonnan telepített és a szabadpolcra átállított régebbi könyvtárak kölcsönzési rendszere ma már nem az eddig általánosan használt indikátoros kölcsönző apparátus, hanem az új, ugynevezett "bejegyzés nélküli kölcsönzési rendszer", a "Buchungslöse Ausleihkontrolle". E rendszert a Zentralinstitut egyik munkatársa dolgozta ki, felhasználva az angol könyvtárak "Ticket" szisztémáját. *

A rendszer lényege az, hogy minden beiratkozott olvasó olvasójegye (jobban mondva az ezt helyettesítő tasakja mellé) kis füzet-tömböt kap. A füzetecske mérete 7 x 5 cm. Minden egyes lapján azonos szám van. Ezt beírják az olvasók személyi lapjára, melyet később betűrendbe rendeznek. A könyvekben nem könyvkártya, hanem olyan kis boríték van, melyben a blokkról letépett lapocska elfér. A borítékon a könyv címe és jelzete található. A könyv elején határidőlap ("Fristblatt") van beragasztva. A kölcsönzés úgy történik, hogy az olvasó a könyv levétele után kiveszi a könyvből a kis borítékot, majd füzet-tömbjéről letép egy cédulát, beleteszi a borítékba, és átadja a könyvtárosnak. A könyvtáros rábélyegzi a határidőlapra a lejáratot. A borítékokat lejárát szerint rendezik. Visszaadáskor eltépik a cédulát, és a kis borítékot visszarakják a könyv tasakjába. Ilni semmit sem kell.

Az új kölcsönzési formáról a Zentralinstitut útmutatót adott ki a könyvtárak számára. A könyvtárosok rövid tapasztalataik alapján meg vannak elégedve az új rendszerrel, mely valóban munkaerőtakarékoságot és időnyereséget jelent. Egyedül a könyvbe helyezett borítékok kis mérete ellen van kifogásuk, ezen azonban lehetne segíteni. Talán érdemes lenne nálunk is megpróbálkozni ezzel a rendszerrel. Természetesen az átállítás a könyvek újfajta előkészítését követeli, ezért a német könyvtárak a közepes méretű szabadpolcos könyvtárak könyveinek előkészítésére tetemes időt, 3-4 hónapot is fordítanak.

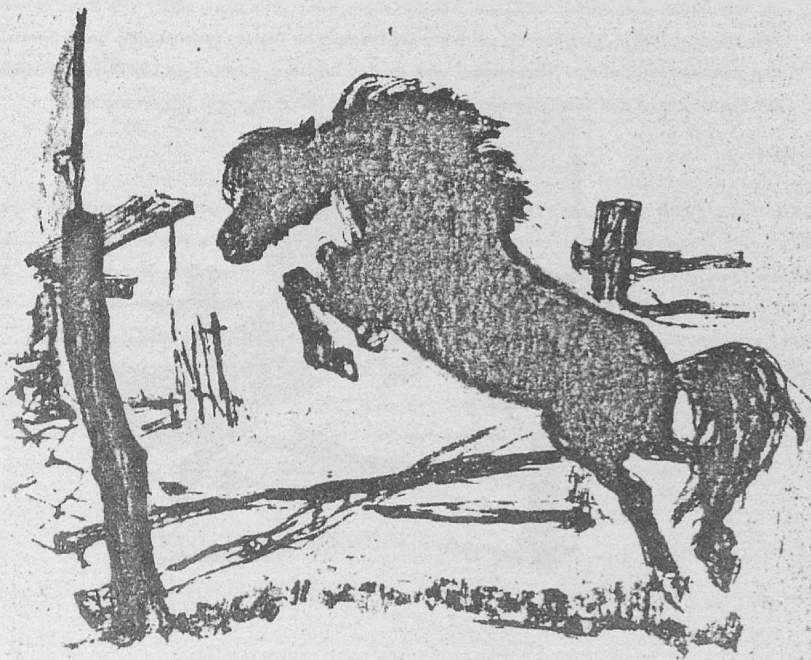
* Ausleihkontrolle in Freihandbibliotheken. Berlin. 1960. 32 p.

ERWIN STRITTMATTER

Pony Pedro

159 Seiten

Humorvoll erzählt Erwin Strittmatter von den Abenteuern und Streichen seines Ponys. Wir erleben Pedros Einzug in den neuen Stall, seine Gewöhnung an die ihn umgebenden Menschen, an Hof, Wald und Arbeit und zum Schluß sogar eine »Pferdehochzeit« mit dem verwöhnten Ponyfräulein Stella. Sachkundig und verständnisvoll ist Pedros Entwicklung geschildert, eingefügt in den Wechsel der Jahreszeiten und in das Bild der märkischen Landschaft. Hintergrund der Handlung ist das Dorf unserer Zeit, zu dem der Autor in enger Beziehung steht.

Erwin Strittmatter

Ochsenkutscher

384 Seiten

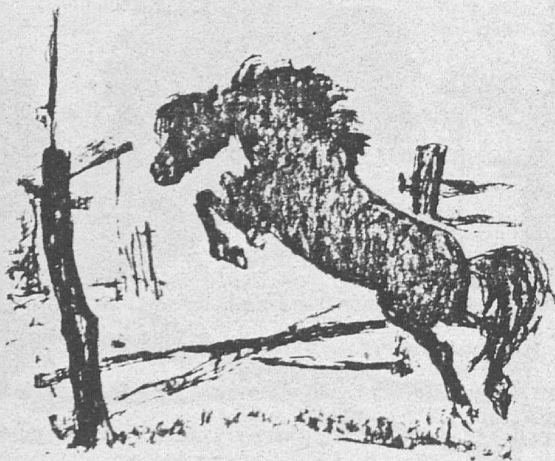
In einem Dorf der Niederlausitz wächst Lope Kleiner in den zwanziger Jahren als Kind einer armen Landarbeiterfamilie auf. Um nicht wie sein Vater, der Ochsenkutscher, von den Launen der Gutsherrschaft abhängig zu sein, geht er in die Fabrik. Die Schicksale von Menschen seiner Heimat - voll impulsiver Auflehnung oder dumpfer Resignation - hat Strittmatter aus dem Erlebnis seiner eigenen Jugend in seiner kräftigen, humorvollen Art liebevoll nachgezeichnet.

Erwin Strittmatter

Pony Pedro

159 Seiten

Humorvoll erzählt Erwin Strittmatter von den Abenteuern und Streichen seines Ponys. Wir erleben Pedros Einzug in den neuen Stall, seine Gewöhnung an die ihn umgebenden Menschen, an Hof, Wald und Arbeit und zum Schluß sogar eine „Pferdehochzeit“ mit dem verwöhnten Ponyträulein Siella. Sachkundig und verständnisvoll ist Pedros Entwicklung geschildert, eingefügt in den Wechsel der Jahreszeiten und in das Bild der märkischen Landschaft. Hintergrund der Handlung ist das Dorf unserer Zeit, zu dem der Autor in enger Beziehung steht.

Albumkatalógus lap nagyobb könyvtárak számára egy szerző több művéről. 1. oldal (Eredeti nagyság A4)

Erwin Strittmatter

Tinko

391 Seiten

Im Leben des aufgeweckten Jungen Tinko treten schon früh ernste Probleme auf. Soll er zum Großvater halten oder zum „Heimkehrer“, seinem Vater, der aus sowjetischer Kriegsgefangenschaft kam? Es sind die Auseinandersetzungen der Zeit zwischen alten und neuen Auffassungen vom Leben, in die auch Tinko hineingestellt wird und aus denen er schließlich den richtigen Weg findet. An lebensechten Gestalten, in ernsten und humorvollen Szenen hat Erwin Strittmatter das vielseitige Leben auf dem Lande bei uns nach 1945 dargestellt.

Erwin Strittmatter

Der Wandertäter

529 Seiten

Stanislaus Büdner gehört zu den Menschen, die lange unterwegs sind, bis sie den richtigen Weg finden. Er ist das siebente Kind eines Häuslers, und seine naive Beobachtungsgabe bringt ihn früh in den Ruf, ein „Hintergesichtiger“ zu sein. An unzähligen heiteren und ernsten Episoden und Abenteuern erleben wir seine Entwicklung: seine Kindheit im heimatlichen Dorf, seine Lehr- und Wanderjahre als Bäcker, in denen er sich in der „Hypnose“ und in der „Liebeskunst“ versucht und ein „Nacht-Fern-Schüler“ wird, um seine Unwissenheit zu überwinden. Aber erst das grauenhafte Geschehen des Krieges rüttelt den phantasievollen Träumer wach. Von 1909 bis 1943 reicht diese Lebensgeschichte. Erwin Strittmatter weiß sie mit feinem und herzhaftem Humor zu erzählen und die Zeitereignisse mit versteckter und offener Ironie darzustellen.

B. 1214/2 F 862:160

R 11**Kříž, Ivan****Licht in der Pušta.** Aus dem Tschechischen
Bautzen: Domowina – Verlag 1961. 500 Seiten

Als in der Ostslowakei Erdöl gefunden wird, beginnt 1951 in dem bislang rückständigen Gebiet der Aufbau eines Werkes. Dieses Vorhaben bringt für alle Ansässigen ungeheure Veränderungen. Die Kleinbauern werden allmählich in den Bann des neuen Arbeits- und Lebensrhythmus gezogen und genießen soziale, wirtschaftliche und kulturelle Vorteile, an die sie in dem von Großbauern beherrschten Dorf nicht zu denken gewagt haben. Der Wert des Buches liegt in der lebendigen, unschablonenhaften Darstellung der Menschen und in der offen-kritischen, parteilichen Behandlung der Probleme, die sich beim Aufbau der sozialistischen Gesellschaftsordnung ergeben.

62 04 03

T 030**Grundmann, Günter****Rechtsnormen für Ingenieure. 3., überarbeitete und ergänzte Auflage**

Leipzig: Fachbuchverlag 1961. 350 Seiten

In diesem juristischen Fachbuch werden die technischen, ökonomischen und juristischen Belange im Zusammenhange dargestellt. Das ausführliche Nachschlagewerk vermittelt für Theorie und Praxis Abhandlungen über die gesellschaftliche und rechtliche Stellung des Ingenieurs, die wichtigsten Rechtsnormen für die Ingenieur Tätigkeit in einem Industriebetrieb, die Formen der Verantwortlichkeit des Ingenieurs und Gesetzestexte sowie allgemeine Liefer- und Leistungsbedingungen aus einigen Wirtschaftszweigen.

C 320

62 04 11

Nyomtatott annotált katalóguscédulák.
(Vö. a 297-98. oldalakon lévő beszámolóval)

"A VILÁG KULCSA" CIMŰ NÉMET KÖNYVTÁRI FILM

JANSEN, Carl: Wie "Der Schlüssel zur Welt" geschmiedet wurde. = Bücherei u. Bildung. 14. Jg. 1962. 8/9. no. 387-390. p.

Hogyan kovácsolódott ki "A világ kulcsa" [c. film] terve. (9.8)

Közművelődési könyvtárat bemutató propagatív filmek gondolata kb. 10 éve vetődött fel először a Német Szövetségi Köztársaságban, ameri-

kai, svéd, angol és francia példák ösztönző hatására. A német Közművelődési Könyvtáros Egyesületben három tagu filmbizottság alakult a szakmai tanácsadás ellátására. Hosszu időt vett igénybe a film finanszírozásának előkészítése. Egyes tartományok, városok, a Könyvtárellátó (EKZ) s a filmet készítő UFA támogatásának megnyerésével sikerült biztosítani az előírányzott 49 750 DM-et. Nem kisebb nehézséggel járt a film expozéjának a filmszerűség szempontjából való új és új átdolgozása.

Minden dokumentum-filmnél fennáll a tulzott tanító célzat veszélye, ezért a rendező, H.J. Wolff, a filmet művészileg fellazította, megnyerve Salmy Molcho híres pantomim játékos közreműködését az első rész, a közművelődési könyvtár sokoldalú lelki-szellemi hatását megjelenítő pantomimben. A második rész, amely nem annyira a szép német könyvtárakat, mint inkább a közművelődési könyvtár funkcióit mutatja, Hamburgban, Essenben, Dortmundban készült.

Mivel az egész film forgatási ideje mindössze 11 perc, kívánatos lenne további filmekben mutatni be a közművelődési könyvtár egyes munkafolyamatait (pl. a könyv kiválasztását), vagy speciális típusait (zenei könyvtár, ifjúsági könyvtár, vakok könyvtára stb.).

Ennek az első kísérletnek a tanulságai:

Filmtechnikai okokból nem minden könyvtár s annak nem minden része és nem minden könyv alkalmas filmfelvételre. A felvételek előkészítése, forgatása speciális felkészülést (világítás stb.) és hosszú időt vesz igénybe. Ezáltal az idő alatt a könyvtár a közönség számára lényegében használhatatlan.

A forgatásnál a felelős könyvtárosoknak teljes munkaidőben, esetleg azon túl is a filmesek rendelkezésére kell állnia.

A leggondosabb pénzügyi előkészítés mellett is mindig merülnek fel előre nem látott kiadások.

Meggondolandó, hogy a bemutatott könyvtári munkafolyamatok és berendezések megfelelnek-e a legújabb szakmai követelményeknek.

Az első német könyvtári film 315 m hosszú, forgatási ideje 11 perc. A filmszínházak kísérfőmősorában előadott normál változat mellett 16 mm-es keskenyfilm másolatok is készültek, amelyeket a könyvtárak a Közművelődési Könyvtáros Egyesülettől vehetnek kölcsön. Jó szolgálatot tehet a film levetítése könyvtáros konferenciákon, pedagógusok, politikusok előtt. Nővelheti a film propagandahatását, ha a moziban a helyi közművelődési könyvtárat bemutató diafilmet vetítenek vele egy műsorban. (MÁ)

"A TUDOMÁNYOS TÁJÉKOZTATÁS ANYAGA A KUTATÁS EGYIK FŐ TERMÉKE"

AZ USA-BAN A KUTATÁSI JELENTÉSEK KÖZZÉTÉTELÉÉRT
A FOLYÓIRATOK DIJÁT SZEDNEK

Page charge policy gives rise to questions, clarifications. = Scientific Information Notes. 3. vol. 1962. 1. no. 4-5. p.

A folyóiratokban közzétett kutatási jelentések oldalankénti közlési díja kérdések felvetésére, magyarázatok adására adott alkalmat [USA].

(14.4)

Az Amerikai Egyesült Államok Federal Council for Science and Technology (Természettudományos és Műszaki Szövetségi Tanács) nevű intézménye múlt év

őszén olyan határozatot hozott, hogy a tudományos folyóiratok a kutatási jelentéseket, beszámolókat csak az illető kutatás költségvetésének terhére eszközlendő közlési idő ellenében tehetik közzé. Az oldalanként fizetendő díj indoklásául a kibocsátó közlemény (megjelent a Scientific Information Notes, 3.vol. 1961. 5.no. 1.p.) mindössze annyit tartalmazott, hogy "a kutatás eredményeinek terjesztése a kutatás folyamatának szerves tartozéka."

A hír vétele után a kérdések áradatával özönlöttek el a természettudományos kutatások jó részét támogató National Science Foundation vezetőségét. A helyzet tisztázása és a kedélyek lecsillapítása végett a Foundation hivatalos lapja, a Scientific Information Notes 4.vol. 1962. 1. számában (4-5.p.) összefoglalja a beérkezett kérdéseket és a rájuk adott feleleteket. Ezeket - a lényegre szorítkozva - az alábbiakban tesszük közzé.

Kérdés: Mit kell "oldalankénti közlési díj"-on érteni a természettudományos és műszaki folyóiratok esetében?

Felelet: A folyóirat kiadóhivatala által megállapított oldalankénti ... dollár díjat, amivel a jelentés szerzőjének munkaadóját megterhelik.

Kérdés: Mivel indokolható meg röviden az ilyen közlési díj kivetése?

Felelet: A tudományos tájékoztatás anyaga a kutatás egyik fő terméke. Helyénvaló tehát, hogy a kutatást finanszírozó alap egyúttal a közzététel terhére is viselje. Teheti ezt annál is inkább, mivel az Amerikai Egyesült Államokban a kutatásokra fordított pénzösszeg minden hét évben megduplázódik, s az 1961. költségvetési évben már 14 billió dollár körül mozgott. A nem haszonra dolgozó természettudományos és műszaki folyóiratok viszont az előfizetési díjakra és fenntartó társulatokra támaszkodva, nem képesek az egyre növekvő mennyiségű cikkek közlési költségeit viselni.

Kérdés: Milyen keretek között mozog a közlési díj?

Felelet: Olyan keretek között, hogy a kiadvány közzétételi költségeinek egy részét fedezze. Ez idő szerint 4-40 dollár oldalanként; az átlag kb. 20 dollárt tesz ki.

Kérdés: Új dolog az oldalankénti közlési díj?

Felelet: Nem. Az amerikai fizikai folyóiratoknál már több, mint 25 éves gyakorlat. Az utóbbi években pedig egyre több más folyóirat is alkalmazta.

Kérdés: Milyen fajta tudományos folyóiratoknál található meg?

Felelet: Mindazoknál, amelyek eredeti tudományos kutató anyagot közölnek. Jelenleg szinte kivétel nélkül olyan folyóiratokról van szó, amelyek nem haszonra dolgozó (nonprofit) folyóiratok.

Kérdés: Kit terhel az oldalankénti közlési díj fizetése?

Felelet: Azt a kutató intézményt, amelynek a kiadvány szerzője alkalmazottja.

Kérdés: Az oldalankénti közlési díj kifizetése egyúttal az illető kézirat közlésének biztosítását is jelenti?

Felelet: Egyáltalában nem. A szerkesztő megítélésén, elbírálásán múlik, alkalmasnak ítélik-e az illető cikket az illető folyóiratban való megjelentetés céljára.

Kérdés: Mi az eddig szerzett tapasztalat?

Felelet: A legtöbb tapasztalattal rendelkező fizikai folyóiratok szerint a kutatást finanszírozó intézmények túlnyomó többsége természetesnek találja a kutatás eredményei közzétételének kötelezettségét.

Kérdés: Tulajdonképpen mit jelent a Federal Council for Science and Technology ezzel kapcsolatban való állásfoglalása?

Felelet: Azt, hogy helyesli az oldalankénti közlési díj elvét, helyesli, ha

a szövetségi kutató alapok ezt a terhet vállalják, azzal a feltétellel, hogy:

- 1/ államilag támogatott kutatás jelentéséről van szó,
- 2/ a közlő folyóirat nem haszonra dolgozó folyóirat,
- 3/ az illető folyóirat minden ilyen jellegű közlemény után közlési díjat vet

ki és

4/ a díj lefizetése magában véve nem automatikus biztosítéka a közlésnek.

Kérdés: A kormányintézmények közvetlenül a folyóiratoknak fogják a közlési díjat kifizetni?

Felelet: Csak abban az esetben, ha a cikk szerzője szövetségi alkalmazott. Ha azonban a szerző kormánysegélyben részesített, vagy a kormánnyal szerződéses viszonyban álló intézmény alkalmazottjaként vett részt az illető kutatásban, a fizetési kötelezettség az illető intézményt terheli.

Kérdés: Új dolog az állami hivatalok részéről ennek a kötelezettségnek vállalása?

Felelet: Nem. Több éves, egyre szélesebb körű gyakorlat.

Kérdés: Mi a szerepe a National Science Foundation-nak a Federal Council for Science and Technology által tett nyilatkozatban?

Felelet: Az, hogy - a tudományos tájékoztatási anyag terjesztésére irányuló nemzeti erőfeszítések összehangolása érdekében - tőle indul ki az ilyen irányú kezdeményezés.

ÖT ÉVE TANITJÁK A ZSZURNALISZTIKÁT A STRASBOURGI NEMZETKÖZI KÖZPONTBAN

Cinq années d'enseignement du
journalisme au Centre international. =
Chronique de l'Unesco. 8. vol. 1962.2.
no. 74-75. p.

Öt éve tanítják a zszurnalisztikát a
strassburgi Nemzetközi Központban.
(13.82)

A Zszurnalisztika Felsőoktatásának
Nemzetközi Központja, amelyet
1957 októberében hívtak létre Stras-
bourgban, az Unesco égisze alatt,
mult év decemberében ünnepelte

fennállásának ötéves évfordulóját. A Központ a strasbourgi egyetem kebelén
belül működő autonóm intézmény. Igazgatótanácsában a tájékoztatás tíz francia
szakembere, tíz francia egyetemi szakember és a következő államokból való tíz-
zenhat tag foglal helyet: Anglia, Belgium, Csehszlovákia, Elefántcsontpart, Hol-

landia, Jugoszlávia, Lengyelország, Németország, Olaszország, Svájc, Szovjetunió, Törökország, Tunisz, USA.

A központ eddig öt nemzetközi ülősszakot (tanfolyamot) szervezett, 49 országból összesen 139 zszurnalisztika-professzor és hivatásos ujsáíró részvételével. Ezeknek az ülősszakoknak hármás célja van:

- a/ elősegíteni az ujsáírók és a zszurnalisztika professzorainak találkozá-
sát;
- b/ elősegíteni a kollektív tájékoztatás különböző eszközeinek szintétikus
tanulmányozását;
- c/ átfogó képet adni a zszurnalisztika tanításával kapcsolatban felvetődő
problémákról.

Az ülősszakon felvetődő témák közt ilyenek szoktak szerepelni: a tájé-
koztatás szerepe szerte a világon; a tájékoztatás szabadságáról való különféle
elgondolások; összehasonlító tanulmány a zszurnalisztika tanításának különböző
módszereiről; a tájékoztatás problémái a fiatal országokban; a tájékoztatás szo-
ciológiája; a szakmai szervezetek és az ujsáírók továbbképzése; a közvéle-
mény megismerése.

Az ülősszakok hivatalos nyelve az angol és a francia; 4-4 hétig tartá-
nak, mindig ősszel. Az ülősszak végén a résztvevők nemzetközi zsűri előtt
tett vizsga után bizonyítványt kapnak. Ezenkívül, aki a bizonyítvány megszerzé-
se után megvédi a tájékoztatás kérdéseiről készített értekezését, diplomát is
kaphat.

Az Unesco, maga a Központ, egyes kormányok és szakmai szervezetek
minden évben néhány ösztöndíjat bocsátanak a zszurnalisztika tanárainak és a
hivatásos ujsáíróknak rendelkezésére, hogy részt vehessenek az ülősszakon.
Unesco-ösztöndíjjal eddig 38-an vettek részt ezeken az ülősszakokon.

A strasbourgi Központ ezenkívül 1960-ben és 1961-ben két, egyenként
5-5 hónapig tartó ülősszakot szervezett afrikai ujsáírók képzésére.

A Központ két év óta a Centre Universitaire des Hautes Études Euro-
péennes (Európai Főiskolai Tanulmányok Egyetemi Központja) közreműködésé-
vel 4-5 hónapos esti tanfolyamokat is tart a "Tájékoztatósi tudományok gyakor-
lati oktatása" címen. Ennek a tanfolyamnak az a célja, hogy a fiatal tanároknak
a tájékoztatás fontosabb eszközeiről nyújtson ismereteket.

A Központ L'Enseignement du Journalisme címen kétnyelvű folyóiratot ad
ki; az elhangzott előadásokat pedig kiadványsorozatban publikálja. (MÁ)

IDŐSZAKI KIADVÁNYOK KÖZPONTI KATALÓGUSAI FRANCIAORSZÁGBAN

A Bulletin des Bibliothèques de France c. folyóirat 1962. évi 5. számának cikkrovatát teljes egészében a központi periodika katalógusok ismertetésének szenteli. Alábbiakban összeállítottuk a cikksorozatban ismertetett kiadványok bibliográfiáját (322-23. p.) s bőséges ismertetést közlünk minden egyes cikkről. A referátumokban az ismertetett kiadványoknak csak a bibliográfiában kapott sorszáma hivatkozunk, ahol azok teljes címeirása található.

Les catalogues collectifs de périodiques. = B.Bibl.Fr. 7.ann. 1962. 5. no. 241-244. p. Bibliogr. passim.
Központi periodika katalógusok [Franciaországban]. - Az elmúlt 20 év rövid története. (1.43)

"A könyvtárak háboru utáni tevékenységének egyik legszembeszökőbb és legbiztosabb jelensége az együttműködésre való fokozódó törekvés." Ezzel a mondattal kezdi

L. Brummel - az IFLA központi katalógus és könyvtárközi kölcsönzés szakbizottságának elnöke - az UNESCO-nak a központi katalógusokról szóló kézikönyvét.*

Az együttműködésnek egyik megnyilvánulása a központi katalógusok összeállítása, amelyek - az esetek nagy részében - a periodikumokat lokalizálják.

Felesleges itt részletesen kitérni arra, hogy mennyi keresgéléstől óvják meg ezek a katalógusok a kutatót, - főképp, ha tekintetbe vesszük a periodikumok számának és jelentőségének szakadatlan növekedését. Különösen szembeszökő a központi katalógusok fontossága a külföldi időszaki kiadványok esetében, amelyek a könyvtáraknak csak egy részébe járnak. A központi periodika katalógusok a gyarapításnak is alapvető segédeszközei.

Az alábbi rövid történeti áttekintésből kitűnik, hogy a központi periodika katalógus problémája csak röviddel a háboru után vetődött fel komolyabban Franciaországban.

Időszaki kiadványok lelőhely-nyilvántartásának első kollektív kísérlete a montpellier-i egyetemi könyvtár 1918-ban kiadott betűrendes katalógusa, (1) amely a francia egyetemi könyvtárak birtokában lévő 4250 periodika állományadatait tartalmazza (a párizsi és lille-i egyetemi könyvtárak kivételével). Az egyetemi könyvtárak gyarapodási jegyzékének mellékleteként jelent meg.

1934-ben szélesebb alapokon indult meg újra ez a munka: a párizsi egyetemi könyvtárban megkezdtek valamennyi francia egyetemi könyvtár központi periodika katalógusának összeállítását. 1939-ben a Bibliothèque Nationale vette át a munkát, s a maga részéről összeállította a párizsi, nem egyetemi könyvtárak központi periodika katalógusát. Így született meg a párizsi könyvtárak és vidéki egyetemi könyvtárak központi periodika katalógusa. (5) 128 párizsi és vidéki intézmény közös munkája ez a kataló-

* BRUMMEL, L.: Les catalogues collectifs. Organisation et fonctionnement ... Paris, Unesco, 1956. 104 p. (Manuels bibliographiques de l' UNESCO 6.)

gus, amely kezdettől 1939-ig adja a teljes periodika állományt és 1962-ben lesz kész. Az 1939-1960-as anyagot tartalmazó rész is készül.

E katalógus munkálatainak megindulásakor – mintegy annak melléktermékeként – két könyvtár elkészítette saját városa központi periodika katalógusát. Így jött létre 1937-ben a Strasbourgi Egyetemi és Nemzeti Könyvtárban Strasbourg 135 könyvtárának központi katalógusa. (2) Ugyanebben az évben jelent meg Bordeaux egyetemi könyvtárának, intézeti és laboratóriumi könyvtárainak és a városi könyvtárnak központi periodika katalógusa. (3)

A két fenti katalógus csak állományadatokat közöl. A "Catalogue collectif des périodiques" (5) ellenben történeti, bibliográfiai értékű munka is, amely a folyóiratok változásait is nyilvántartja. Kényelmi okokból ebbe a katalógusba nem vették fel a cirillbetűs időszak kiadványokat. Ezeknek külön kiadványt kellett szentelni. (6)

Még a Catalogue collectif munkába vétele előtt – a kutatók szükségleteinek kielégítésére – Léon Bultingaire összeállította a párizsi könyvtárakba 1924 és 1939 között járó természettudományi időszak kiadványok címjegyzékét. (4) 1939-ben 143 könyvtár 25 000 periodikumának lelőhelyét tartja nyilván ez a címjegyzék.

Mintegy ennek folytatásaként, a Centre National de la Recherche Scientifique (CNRS) támogatásával készülnek Párizs tudományos intézményeinek saját katalógusai az 1938 óta járó időszak kiadványokról. Eddig négy ilyen füzet jelent meg: a Bányászati Főiskola, a Természettudományi Múzeum Központi Könyvtára, ugyanezen múzeum laboratóriumainak könyvtára és a Műszaki Főiskola Könyvtárának folyóiratkatalógusa. (7) Ugyanezt a hagyományt követve a párizsi egyetem orvosi és gyógyszerészeti szekciói is kiadták saját periodika állományuk katalógusát.

A periodika állománynak azonban központi katalógusban való nyilvántartása hosszabb lélegzetű, nagy vállalkozás. Szükségesnek látszott, hogy a háború után valamilyen kevésbé igényes, a gyors tájékoztatást szolgáló munkaeszközt adjanak a kutatók kezébe, amely – gyakorlati okokból – a külföldi időszak kiadványokra korlátozódik. Így jött létre 1950-ben, a Bibliothèque Nationale kiadásában, az 1948-ban Párizs könyvtáraiban és dokumentációs központjaiban járó humán tárgyú külföldi folyóiratok rövidített jegyzéke, (8) amely 1951-es pótfüzetével együtt összesen 3241 periodika címet tartalmaz. Ez a kiadvány csak sokszorosításban jelent meg.

Ugyanebben az időben a Politechnikai Főiskola kiadta a fontosabb párizsi könyvtárakba és dokumentációs központokba járó tudományos-műszaki időszak kiadványok központi címjegyzékét, (9) bizonyos tudományágak periodikumának kivételével. 150 könyvtár 2600 időszak kiadványa szerepel ebben a jegyzékben. Az első, sokszorosított kiadást 1954-ben és 1958-ban két nyomtatott kiadás követte s készül a harmadik nyomtatott kiadás is.

E két kollektív vállalkozás azonban mégis csak részmunka. Szükség volt egy ennél is átfogóbb, a tudományok valamennyi területét felölelő s valamennyi szóba jöhető

párizsi és vidéki intézmény kurrens külföldi időszaki kiadványait számba vevő központi lelőhely-cimjegyzékre.

1951-ben indult meg a kurrens külföldi időszaki kiadványok folyamatos címjegyzéke (francia címe után közismert rövidítése: IPPEC) anyagának összegyűjtése. 1956-ban megjelent első kiadása 21 000 címet tartalmaz. A második kiadás 1959-ben jelent meg, s készül a harmadik kiadás is. (10)

Az IPPEC két kiadása közötti időben jelent meg a francia könyvtárakba és dokumentációs központokba járó szovjet időszaki kiadványok címjegyzéke. Az első kiadás sokszorosításban 1958-ban, a második nyomtatásban 1961-ben jelent meg. (11)

Az IPPEC gyűjtőmunkája elősegítette a francia és külföldi kurrens időszaki kiadványok megyei címjegyzékeinek összeállítását. (12) Ezek a francia periodikumok lelőhelyét is nyilvántartják.

Végül még az időszaki kiadványok alábbi központi jegyzékei jelentek meg, vagy készülnek: A francia politikai és általános jellegű hírlapok bibliográfiája (1865-1944) (készülőben). (16) A Franciaországban 1939 és 1945 között terjesztett titkos (illegális) időszaki kiadványok katalógusa. (13) A francia anyaországban 1957 és 1961 között megjelent általános jellegű napilapok központi katalógusa (előkészületben); (17) 800 ázsiai folyóirat. (15) Mindezek a felsorolt kiadványok mutatják a háború után megtett nagy előrehaladást ezen a területen. De egyuttal azt is felfedik, milyen sok még az elvégezni való munka, hogy a munkaeszközök valóban teljes együttese álljon rendelkezésre.

Arra is rá kell mutatni, hogy bár ezek a kollektív vállalkozások az intézmények széles körének együttműködését élvezik, a központi katalógusok összeállítását igen megkönnyítené, ha a közreműködők azonos szabályok szerint készítenék el bejelentéseiket. Ez is eggyel több érv a szabványosítás szükségessége mellett.

A PÁRIZSI KÖNYVTÁRAK ÉS A VIDÉKI EGYETEMI KÖNYVTÁRAK PERIODIKA ÁLLOMÁNYÁNAK KÖZPONTI KATALÓGUSA (5)

BAUX, H.F.: Le catalogue collectif des périodiques conservés dans les bibliothèques de Paris et les bibliothèques universitaires des départements. = B. Bibl.Fr. 7. ann. 1962. 5. no.245-249. P.

(1.43)

munkacsoportot is szerveztek, amely a Bibliothèque Nationale és a fontosabb párizsi

Meglehetősen hosszú előkészítő munka után, 1939-ben indultak meg e katalógus munkálatai, amelynek szabályait V. Fedorov állította össze.* Eredetileg egyetemi könyvtárak katalógusának indult, de hamarosan másik

* FEDOROV, Vladimir: Règles pour la rédaction d'un catalogue collectif de périodiques. Préf. de Charles Beaulieux. Paris, Hermann, 1939.

könyvtárak folyóiratállományát dolgozta fel. Így két kartoték készült, egyik a Sorbonne-on, a másik a Bibliothèque Nationale-ban. Utóbbi könyvtárhoz csatolták hamarosan a központi katalógus csoportot, amely 1945 óta a folyóiratosztályhoz tartozik. A két kartoték folyamatos összeolvasztásával készül az első, ideiglenes kiadás. Ez a sokszorosított, könyvkereskedelmi forgalomba nem kerülő próbakiadás csak mintegy 50-60 példányban készül, a közreműködő főbb könyvtárak számára. 1962-ben lesz kész, 43 kötetben, összesen mintegy 12 000 lapon és több mint 100 000 címmel. A végleges, nyomtatott kiadás munkája is folyik, az első kötetnek 1963 elején kell megjelennie. Széles körű terjesztésére számítanak, hiszen egyetlen francia könyvtár sem nélkülözheti ezt a fontos munkaeszközt és külföldön is nagy iránta az érdeklődés.

A külföldi periodika katalógus ügyének mozgatói elsősorban tudományos értékű kiadványnak szánták ezt a művet s a kutatóknak biztos, pontos és lehetőleg minél alaposabb munkaeszközt akartak a kezébe adni.

Tudomásuk szerint ez az egyetlen központi periodika katalógus, amelynek leírásai nem másodkézből készülnek, hanem magának az állománynak az alapján. Adatai bősége és precizitása túlmegy azon, amit ma egy ilyen kiadványtól elvárnak. A francia időszaki kiadványokat illetően - az eleve kizárt kategóriáktól eltekintve - valóban teljes, bibliográfia értékű mű. Kicsi a valószínűsége annak, hogy van olyan francia időszaki kiadvány, amely sem a Bibliothèque Nationale-ban, sem egyetlen más nagy francia könyvtárban nincs meg.

Ilyen jellegű vállalkozás azonban órlási munkabefektetést igényel. Nagy létszámú munkacsoport létrehozása azonban - az anyagi erők szűkösségétől eltekintve is - nem könnyű feladat, hiszen ez a nehéz, sokszor fizikailag is fárasztó, gyakran hálátlan s nem mutatós munka különleges szellemi fegyelmet, odaadást, gyakran lemondást igényel. Érthető, hogy a francia központi periodika katalógus, amely egyike volt a legkorábban megkezdett ilyen munkáknak, egyike a legkésőbbben megjelenőnek.

A végleges kiadás nem újít az ideiglenes kiadáshoz képest. Okulva elődeik tapasztalataiból, a katalógus jelenlegi felelősei nem tartanák célszerűnek, hogy bizonyos, időközben elavult elvek helyesbitése címén a kutatókat továbbra is megfosszák ettől a fontos munkaeszköztől. (Az időszaki kiadványok felvétele - egyes kategóriák kirekesztése, illetve bevonása -, továbbá bizonyos címléírasi szabályok - testületi szerzők - tekintetében lehetett volna változtatásokat végezni.) A szerkesztők megelégednek az esetleg becsusztott hibák kijavításával, az állományban történt változások (új beszerzések, háborús veszteségek) feltüntetésével, s a minél világosabb tipográfiai szerkesztéssel.

Mind az ideiglenes sokszorosított, mind a végleges, nyomtatott kiadás csak az 1939. dec. 31-ig megjelent hazai és külföldi periodikumoknak a francia könyvtárakban meglévő állományát tartja nyilván. A katalógusból az alábbi időszaki kiadvány-kategóriákat rekesztették ki: napilapok (ezekből külön katalógus készül), adminisztratív jelle-

gü hivatalos kiadványok, s végül a csekélyebb értékű időszak kiadványok, amelyek azonban a cédulakatalógusban benne vannak. Az időszak kiadvány fogalmát a lehető legtágabban értelmezték: sok felvett periodikum nem folyóirat jellegű időszak kiadvány.

A címleírások az időszak kiadvány egész külső történetét elének tárják. Valamennyi egymásután következő címváltozás együtt található az un. gyűjtő leírásnál (notice de rassemblement), a legrégebbi címnél. Valamennyi, a gyűjtőleírásban felsorolt címről külön címleírás készül a betűrend megfelelő helyén, utalással a gyűjtőleírásra. Minden egyes címleírásnál a következő adatokat találjuk: teljes cím, az indulás és megszűnés, valamint a strukturális adatok pontos feltüntetésével, társlapok, mellékletek, új kiadások stb. feltüntetése, a gyűjtőre való utalás s végül az egyes könyvtárak állományának felsorolása (előbb a párizsi, majd a vidéki könyvtáraké), raktári jelzettel együtt. Valamennyi cím - teljes leírás vagy utaló formájában - önálló tételként is szerepel a maga betűrendi helyén.

Elképzeltető, hogy egy ilyen igényességgel készülő központi periodika katalógus hány kilométer állomány átvizsgálását tette szükségessé, s gyakran primér bibliográfiák segítségül hívását is.

A Catalogue collectif első szakaszának (1631-1939) a nyomtatásával nem fejeződik be ez a munka (5 kötetre tervezik a betűrendes címjegyzéket és egy 6. kötet a címekben szereplő szervezetek jegyzékét tartalmazza).

Az 1939-1960-as anyagot tartalmazó címanyag szerkesztése cédulákon részben már megtörtént, állományadatokat azonban még csak néhány nagy párizsi könyvtárra vonatkozóan tartalmaz. Erről a katalógusról is először sokszorosított próbanyomat, majd végleges nyomtatott kiadás készül.

Aml az 1960 után megjelent periodikumokat illeti, "A francia időszak kiadványok repertóriuma" (18) minden bibliográfiát tájékoztatást megad a francia és így a Bibliothèque Nationale-ban meglévő periodikumokról; a francia könyvtárakba járó mintegy 25 000 külföldi időszak kiadvány lelőhely nyilvántartására pedig elegendő az IPPEC. Felesleges párhuzamos munka lenne a Catalogue collectif-nak 1960 utáni folytatása.

A CIRILLBETŰS SZLÁV IDŐSZAKI KIADVÁNYOK KÖZPONTI KATALÓGUSA (6)

R[AUX].H.F.: Le catalogue collectif des périodiques slaves en caractères cyrilliques. = B.Bibl.Fr. 7. ann. 1962. 5. no. 249. p.

A cirill-betűs szláv időszak kiadványok központi katalógusa.

(1.43)

Ez a külön katalógus tulajdonképpen a nagy központi katalógus egyik alkotóeleme s teljesen azonos elvek szerint készül. A cirillbetűs címek cédulált kezdettől külön gyűjtötték. A munka, amely az időszak

kiadványokat 1950-ig tartalmazza, 1955-ben fejeződött be, s 1956-ban jelent meg két kötetben nyomtatásban. Az 1950-1960 közötti anyagot tartalmazó pótkötet, bizonyos helyesbítésekkel és kiegészítésekkel, cédulákon már készen van.

A szláv világ iránt érdeklődő szakemberek erősen sürgetik megjelenését. Az ideiglenes, könyvkereskedelmi forgalomba nem kerülő próbakiadás rövidesen megjelenik. Segítségével lehetőség nyílik e több könyvtárban szétszórott állomány tervszerű átcsoportosítására és a hiányoknak mikrofilm vagy xerox útján való pótlására. Mindezeket a változásokat az 1950-1960-as kötet végleges nyomtatott kiadása számon fogja tartani.

A KURRENS KÜLFÖLDI IDŐSZAKI KIADVÁNYOK FOLYAMATOS CÍMJEGYZÉKE (IPPEC) (10)

BOSSUAT, M.L.: L'Inventaire permanent des périodiques étrangers en cours /I.P.P.E.C./ = B. Bibl. Fr. 7. ann. 1962. 5. no. 251-255. p.

Kurrens külföldi időszaki kiadványok folyamatos címjegyzéke. (1.43)

Bibliográfia értékű és a teljes állományt nyilvántartó központi periodika katalógus készítése szükségképpen hosszú lélegzetű munka. Szükség van gyorsan készülő, de azért minél szélesebb körben tájékoz-

tató munkaeszközre is. Ilyen a valamennyi könyvtárba és dokumentációs központba járó kurrens időszaki kiadványok címjegyzéke.

Az első ilyen jellegű - de a tudományágaknak csak egy-egy nagyobb körére kiterjeszkedő - kísérletekről a történeti áttekintésben szó volt.

1951-ben a Francia Könyvtári Igazgatóság vette kezébe a vállalkozást, eleve a külföldi időszaki kiadványokra korlátozva a gyűjtést. Kezdetben - a nagy könyvtárak mielőbbi tájékoztatása céljából - a kartotékon elkészített katalógust sokszorosításban akarták kiadni, ezt a tervet azonban technikai okokból elejtették a nyomtatott katalógus mellett döntöttek.

Az időszaki kiadvány fogalmát tágran értelmezték. Belekerült a jegyzékbe valamennyi, a francia könyvtárakba és dokumentációs intézményekbe járó napilap, hetilap, folyóirat, bulletin, hivatalos kiadvány. A kongresszusi beszámolókat viszont kirekesztették.

A címlírás a lehető legegyszerűbb: cím, alcím, (ha a cím érthetősége megkívánja), kiadás helye és végül a könyvtárak szíglái. Állományadatok nincsenek.

A címjegyzék választ ad arra, hogy egy-egy időszaki kiadványt az illető évben mely könyvtárak kapták. Feladata: a kutatás tájékoztatása, a kölcsönzés segítése, a beszerzési politika előmozdítása.

Az időszaki kiadványok betűrendes jegyzékét a vállalkozásban résztvevő intézmények betűrendes jegyzéke és szígláik számsoros jegyzéke egészíti ki,* az intézmény pontos címével s telefonszámával. Ph., m. jellel azt is feltüntetik, hogy az intézmény

* Minden intézménynak megvan a saját egyedi számjele. Az esetleges egy vagy több betűjel azt jelöli, hogy az intézmény 1. városi könyvtár (M: municipale); egyetemi könyvtár (U: université); intézeti könyvtár (I: institut); 2. melyik akadémia hatáskörébe tartozik. - Más szíglákat alkalmaznak a Catalogue collectif-ban.

ad-e fénykép- vagy mikrofilm másolatot. A szigla előtti csillag jelöli azokat az intézményeket, amelyek periodikumaikat csak speciálisan indokolt esetben bocsátják rendelkezésre.

Ilyen címjegyzéket vagy szabályos időközökben, vagy legalábbis gyakran, új és új kiadásban kell megjelentetni. Az utóbbi megoldást választották.

Az IPPEC első, 1956-ban megjelent kiadása (10a.) az 1953. évben 1450 intézménybe járó időszak kiadványok címjegyzéke. A második, 1959-ben megjelent kiadás (10b.) az 1957-58-ban kb. 2000 intézménybe járó több mint 25 000 periodika lelőhely nyilvántartása. Az 1960-as adatokat tartalmazó harmadik kiadás most készül, s 1962 őszén fog megjelenni.

Az IPPEC vállalkozásában résztvevő, jelenleg mintegy 2000 intézmény közt ott vannak a nagy kormánytestületek könyvtárai, a Bibliothèque Nationale, a párizsi és vidéki nagy tudományos intézmények könyvtárai, egyetemi könyvtárak, városi könyvtárak, intézeti, laboratóriumi és klinikai könyvtárak, főiskolák, szakiskolák, muzeumok, obszervatóriumok könyvtárai, különböző hivatalok, a megyei adminisztráció könyvtárai, iparkamarák, bankok, tudományos akadémiák és társaságok könyvtárai, szakmai dokumentációs központok, egyházi intézmények könyvtárai stb.

A résztvevő intézményeket felkéri, hogy állítsák össze és küldjék meg az IPPEC szerkesztőségének (a Bibliothèque Nationale folyóirat osztályán belül működő munkacsoportnak), lehetőleg betűrendben, a könyvtárukba járó időszak kiadványok jegyzékét, a következő minimális szabályok figyelembevételével: a cím megjelölése (ahogy a címlapon található), alcím, kiadás helye; a nem latin betűs címek pontos lemásolása; a círrillbetűs címeket az ISO/R 9 szabvány ajánlása szerint lehet transzliterálni. Ha az intézmények e szabályok szerint járnának el, az IPPEC szerkesztése a cédulák összeállításából és a szigla rávezetéséből állna. Elvben ... A valóságban másképp áll a helyzet.

Sok intézmény - attól a dicséretes szándéktól vezettetve, hogy mielőbb választ tudjon adni - saját, belső használatra készült s esetleg speciális szükségleteket szolgáló címjegyzékét küldte meg.* Így vannak a kiadás helye (országok), nyelvek, szakok szerint, sőt a beérkezés időrendjében összeállított jegyzékek.

Sokan a címet nem úgy közlik, ahogy a címlapon található, hanem a legkülönbé-
lébb formában. Vannak a határozott névelőhöz, a kiadó szervezetéhez, a cserepartnerhez sorolt címek, franciára fordított címek, stb. Némelyik cím 12 különféle formában is előfordul. Végül sokan nem közlik a kiadás helyét.

A gazdag segédkönyvtár ellenére is az IPPEC munkatársainak gyakran óriási munkát adott a periodikumok azonosítása s a címleírások elkészítése. Sok esetben pótlólag kellett felvilágosítást kérni egy-egy címre vonatkozóan. Nagy segítséget jelentett*

*Vannak dokumentációs szervezetek, amelyek maguk is publikálják a nekik járó időszaki kiadványok címjegyzékét, így pl. az Organisation Européenne de la Communauté Economique, a Société Géologique de France, stb.

- különösen cirillbetűs kiadványok esetében - némelyik intézménynek az a gyakorlata, hogy lefényképezte a periodikum címlapját.

A Bibliothèque Nationale keretében két könyvtáros és két adminisztratív munkatárs dolgozik az IPPEC-en (az egyik könyvtáros és az egyik adminisztrátor javadalmazását a CNRS vállalta). A párizsi és Párizs környéki könyvtárakban ezek végezték az anyag összegyűjtését. A vidéki megyékben ellenben helyi felelősökre bízta ezt a munkát.

A legközelebbi kiadásban kb. 30 000 címre számítanak. Tekintve a periodika termés állandó növekedését, felvetődik a kérdés: nem lenne-e célszerűbb az IPPEC-et két sorozatban kiadni (1. humán tudományok, 2. természettudományok), vagy esetleg bizonyos kategóriákat külön publikálni. A szovjet időszaki kiadványok esetében ez meg is történt. (11) Megkönnyítené a címjegyzék használatát, ha a kiadó szervezetek szerint is összeállítanák a címjegyzéket. Sokan tárgymutatót is kérnek. Minthogy azonban az IPPEC munkatársainak a periodikumoknak csak mintegy 1/5-ébe van lehetősége beletekinteni, s a résztvevő intézmények adataira szorúlnának, a tárgymutató készítése gyakorlatilag lehetetlen.

Az is igen kétséges, hogy az IPPEC jelenlegi személyzeti ellátottsága mellett biztosítani tudják-e a címjegyzék kétévenkénti publikálását.

Időt és munkát lehetne megtakarítani korszerű sokszorosító eszközök alkalmazásával. Most tanulmányozzák ennek lehetőségeit mind a kézirat elkészítésében, mind a nyomtatásban. Lehet, hogy ez fogja meghozni a kívánt megoldást.

A KURRENS FRANCIA ÉS KÜLFÖLDI IDŐSZAKI KIADVÁNYOK MEGYEI CÍMJEGYZÉKEI (12)

MALET, Françoise: Les listes départementales des périodiques français et étrangers en cours. = B. Bibl.Fr. 7. ann. 1962. 5. no. 257-259. p.

A kurrens francia és külföldi időszaki kiadványok megyei címjegyzékei.
(1.43)

Az országos periodika címjegyzék (IPPEC) készítésében szükség volt a vidéki könyvtárosok segítségére. Ezért minden megyében megbíztak egy-egy egyetemi könyvtárost (ha volt ilyen), vagy

a felső kategóriába sorolt városi könyvtár vagy a megyei levéltár munkatársát, hogy összekötőként működjék közre az IPPEC szerkesztésében s állítsa össze saját megyéje regionális periodika címjegyzékét, amely a megyei kutatómunka eszköze lenne.

Országos szinten felesleges lett volna a francia időszaki kiadványokat is felvenni a lelőhely jegyzékbe, hiszen ezeket Párizsban, a Bibliothèque Nationale-ban megtalálja a kutató. Vidéken ellenben nincs ilyen központi szervezet s így a megyei címjegyzékekben célszerűnek látszott a francia időszaki kiadványok lelőhelyének nyilvántartása is. Ezért a megyei felelősöket megbízták, hogy mindazokat a köz- és magánintéz-

ményeket kutassák fel, amelyek periodikumaikat legalább egy évig megőrzi és adott esetben hajlandók azokat az olvasók rendelkezésére bocsátani.

Az intézmények jellege megyénként igen különböző. Az 1954-ben szurópróbaszerűen megvizsgált 3 megye közül pl. kettőben igen gazdagon van képviselve az adminisztratív szektor (47 %, ill. 34 %), a harmadikban viszont a könyvtárak 40 %-a egyetemi, intézeti és laboratóriumi könyvtár, 11 %-a pedig ipari vállalati könyvtár.

Azokban a megyékben, ahol nincsenek jelentős könyvtárak, a kutatást igen széles körben kellett végezni, s a szervezetek legkülönbözőbb típusaira ki kellett terjeszteni (pl. magániskolákra is). Ahol viszont sok könyvtár és dokumentációs intézmény van, ott pl. a megyei és városi hivatalok felvételeitől el lehetett tekinteni.

92 megyében készült címjegyzék (Algériát is beleértve), Szajna megye és a harmadik kiadás óta Seine-et-Oise megye kivételével, amelyekben – tekintettel Párizs közelségére – felesleges a francia időszaki kiadványok lelőhelyének nyilvántartása.

Az 1953-ban indult vállalkozás elvben állandó jellegű, vagyis új és új pótkötetek kiadására van szükség, hogy a kiadvány el ne érvüljön. A megyék többsége azonban csak a Könyvtári Igazgatóság parancsára – az IPPEC egy-egy kiadásának az előkészítése alkalmából – tette közzé címjegyzéke kiegészítő füzetait, illetve új kiadását. Ezek megjelenéséről a Bulletin d'Informations de la Direction des Bibliothèques de France és a Bulletin des Bibliothèques de France folyamatosan tájékoztat.

Minden megyei jegyzék 3 részből áll: a résztvevő intézmények táblázatából, a Könyvtári Igazgatóság által adott sziglájuk feltüntetésével; ezután következik a francia, majd a külföldi időszaki kiadványok betűrendes lelőhely jegyzéke. Utóbbi szolgál alapul az IPPEC készítésénél.

E jegyzékeknek természetesen elsősorban megyei és regionális szinten van értéke. Nemcsak a vállalkozásban résztvevő intézményeknek küldik meg őket, hanem a szomszédos megyék fontosabb központjainak is és főképp az egyetemi könyvtáraknak, ahol ezek az egyetemek közötti kölcsönzés fontos segédeszköz.

Legfőbb értékük a kutatás tájékoztatása. Különösen azokban a megyékben bizonyultak hasznosnak, ahol a tudományos és külföldi periodikumokban szegény városi könyvtár az egyetlen jelentősebb könyvtár. Ilyenkör a magánszervezetek közreműködése is igen kívánatos.

E jegyzékek publikálása előmozdította a résztvevő intézmények között a kapcsolatok felvételét és a hasznos együttműködést. Elősegítik a jegyzékek a könyvtárak állományában mutatkozó hiányok felfedését s csere útján való pótlását, továbbá a gyarapítás koordinálását.

Használhatóságuk azonban nagy mértékben függ rendszeres közreadásuktól. Ahol ezt a könyvtáros biztosítani tudja, növekszik a vállalkozáshoz csatlakozók és a nyilvántartott periodikumok száma.

Nyilvánvaló, hogy a megyei jegyzék összeállítása komoly munka, amelyet nem minden megyei megbízott könyvtáros vagy levéltáros tud kellőképpen elvégezni. Kár lenne azonban, ha ez a vállalkozás abbamaradna s így a címjegyzékek elévülnének.

NYOLCSZÁZ ÁZSIAI FOLYÓIRAT (15)

R[AUX], H.F.: Huit cents revues d'Asie. = B. Bibl. Fr. 7. ann. 1962. 5. no. 261. p.

800 ázsiai folyóirat.

(1.43)

A nem nyugati nyelven szerkesztett folyóiratok száma és fontossága állandóan növekszik, a szakemberek szűk körén kívül azonban kevéssé ismerik ezeket a munkaeszközöket. A "Nyolcszáz ázsiai folyóirat"

című kiadvány központi katalógus is, mivel a francia könyvtárakban meglévő folyóiratoknak a lelőhelyét és raktári jelzetét is megadja, egyúttal azonban bibliográfia is, amely a francia könyvtárakban nem található, 26 ázsiai országban megjelenő kurrens folyóiratok válogató jegyzéke. Minthogy a címjegyzék nem csak orientalisták számára készült, elsősorban a több nyelven szerkesztett s francia, angol vagy orosz nyelvű kivonatokat is tartalmazó folyóiratokat vették fel. Az eredeti címet latin betűs transliterálása vagy transzkripciója követi.

Ez az első, távolról sem tökéletes kísérlet olyan kedvező fogadtatásban részesült, amely a Bibliothèque Nationale-ban a szerkesztéssel megbízott munkatársakat épp úgy meglepte, mint a kiadásért felelős Francia Unesco Bizottságot. A kiadás pár hónap alatt teljesen elfogyott s az eddig befutott kérések száma az eredeti példányszámnak több mint a kétszerese.

A FRANCIA POLITIKAI ÉS ÁLTALÁNOS JELLEGŰ HIRLAPOK BIBLIOGRÁFIÁJA ÉS KÖZPONTI KATALÓGUSA (1865-1944)

R[AUX], H.F.: La bibliographie de la presse française politique et d'information générale /1865-1944/. = B. Bibl. Fr. 7. ann. 1962. 5. no. 262. p.

A francia politikai és általános jellegű hírlapok bibliográfiája [és központi katalógusa] /1865-1944/.

(11.2)

Ez a bibliográfia egyúttal központi katalógus is, amennyiben a francia könyvtárakban fellelhető újságok lelőhelyét, raktári jelzetét és állományadatait is közli. Az 1950-ben személyes munkának indult vállalko-

zást 1958-ban Raoul Monnot, a Bibliothèque Nationale folyóiratosztálya munkatársa halálával, maga az osztály vette át s az eredeti koncepciót némileg kiszélesítette, megszerezve egyes megyékben a helyi munkatársak értékes közreműködését s az Institut Français de Presse (Francia Sajtótudományi Intézet) és a CNRS szerényebb anyagi támogatását.

Lényegében Eugène Hatin "Bibliographie historique et critique de la presse périodique française..." (A francia hírlapok történeti és kritikai bibliográfiája) c. munká-

jának a folytatása. Ez a munka minden, a régi francia hírlapok történetére vonatkozó kutatás alapja, azonban 1865-nél megáll. Az utána következő korszakot célszerű volt 1944-el lezárni, hiszen a felszabadulás a francia sajtónak ugyyszólván teljes átalakulását vonta maga után.

A kiadvány füzetekben jelenik meg. Minden megye sajtójával egy-egy füzet foglalkozik. A 90 füzetet végül két vagy három kötetben egyesítik. 1962 elején 15 füzet volt sajtó alatt.

Minden füzet rövid bevezető tanulmányban foglalkozik a megye sajtójával. Ezt követi az újságok betűrendes jegyzéke (Cím, alcím, időszakosság, első és utolsó szám megjelenésének dátuma, kiadás helye, nyomtatás helye, alak cm-ben, esetleges társlapok, lelőhely, raktári jelzettel, és állomány). Végül időrendi mutató zárja a füzetet. A teljes munkát általános bevezetés és a címek betűrendes táblázata fogja kiegészíteni.

Minden újság annál a megyénél szerepel, amelynek területén a kiadás helye található. Ezenkívül a speciális, valamely megye számára készült regionális újságkiadások is szerepelnek az illető megye füzetében.

A címleírások egyrészt a Bibliothèque Nationale-ban, másrészt a megyék könyvtáraiban és levéltáraiban, továbbá a régi újságok támpéldányait összegyűjtő kiadóhivatalokban készültek. Minden lehetséges forrást átkutattak, még magánszemélyek gyűjteményeit is. Az egyetlen gyűjteményben sem található újságok adatait az évkönyvekből, bibliográfiákból, levéltári dossziékból egészítették ki.

A FRANCIAORSZÁGBAN 1939 és 1945 KÖZÖTT TERJESZTETT TITKOS (ILLEGÁLIS) IDŐSZAKI KIADVÁNYOK KATALÓGUSA (13)

R[AUX], H.P.: Le catalogue des périodiques clandestins diffusés en France de 1939 à 1945. = B.Bibl.Fr. 7. ann.1962. 5. no. 263. p.

A Franciaországban 1939 és 1945 között terjesztett titkos (illegális) időszak kiadványok katalógusa. (1.43)

Ez a katalógus a Bibliothèque Nationale és a Bibliothèque de Documentation Internationale Contemporaine (Ujkori Történeti Intézet Könyvtára) állománya alapján készült, s a külföldön terjesztett ilyen jellegű

kiadványok katalógusát is tartalmazza (vö. a bibliográfia 13. tételeként közölt címleírást). Az 1954-ben megjelent, 1106 címet tartalmazó kötet távolról sem teljes. Kinyomatása óta is egész sereg illegális periodikum került be a két említett könyvtárba. A kiegészítés cédulákon készen van s jó lenne mielőbb közzé tenni. E dokumentumok iránt ugyanis olyan nagy az érdeklődés, hogy az Association pour la Conservation et la Reproduction Photographique de la Presse (A hírlapok fényképezési úton való megőrzését és másolását elősegítő társaság)* az egész gyűjteményt mikrofilmre akarja venni és ennek segítségével kívánja teljesíteni a külföldi könyvtárak kérését, miután az e-

* Ennek a társaságnak a működését a Könyvtári Figyelő 1960. évi 1/3. számában (43-44.p.) ismertettük.

redeti dokumentumokat nyilvánvalóan nem lehet kölcsönadni.

A FRANCIA ANYAORSZÁGBAN 1957-1961 KÖZÖTT MEGJELENT ÁLTALÁNOS JELLEGŰ NAPILAPOK KÖZPONTI KATALÓGUSA (17)

R[AUX], H.F.: Le catalogue collectif des journaux quotidiens d'information générale publiés en France métropolitaine de 1957 à 1961. = B.Bibl.Fr.7.ann. 1962. 5. no. 264-265.p.

A francia anyaországban 1957 és 1961 között megjelent általános jellegű napilapok központi katalógusa.

A Bibliothèque Nationale-ba több mint 800 általános jellegű francia napilap és hetilap jár rendszeresen. Ezek némelyike - pár órás intervallummal, kisebb-nagyobb tartalmi eltéréssel - 4-5 párizsi kiadásban, 20-30

vidéki változatban is megjelenik.

Nagyon megnehezíti a kutatást az ujság-mutációk dzsungelében, hogy bár a Bibliothèque Nationale elvben minden Franciaországban megjelenő sajtóterméket megőrizz egy-egy példányban, gyakorlatban lehetetlen valamennyi ujság valamennyi kiadásának raktári helyet biztosítani. A kutatóknak azonban tudniuk kell, melyik ujságkiadás hol lelhető fel Franciaországban. Ez a szükséglet indította el 1956-ban azt a vidéki levéltárakban és városi könyvtárakban végzett adatgyűjtést, amelynek eredményeképpen összeállították a francia anyaország megyéiben 1944 és 1956 között megjelent napilapok központi katalógusát. (14) 1958-ban jelent meg, a Bibliothèque Nationale és az Institut Français de Presse (Francia Sajtótudományi Intézet) kiadásában. A katalógus közli a Bibliothèque Nationale-ban meglévő ujságok raktári jelzetét és a Párizsban nem található helyi kiadások lelőhelyét.

Négy év után, 1961 szeptemberében megindult az 1957-1961-es időszakasz adatgyűjtése, figyelembe véve, hogy időközben megjelent a francia időszak kiadványok bibliográfiája (18) (első kiadása: 1958; 2. kiadása: 1961; a 3. kiadást 1963-ra tervezik). Ennek anyaga teljes egészében megtalálható a Bibliothèque Nationale-ban s naprakész állapotban tartását - két kiadás között - a Bibliographie de la France havi melléklete (Supplément A: Périodiques) biztosítja. Másrészt elhatározták, hogy a Bibliothèque Nationale - eredetiben vagy mikrofilmen - a hetilapok valamennyi vidéki mutációját megőrzi. Az adatgyűjtést tehát a napilapokra korlátozták, függetlenül attól, van-e helyi mutációjuk vagy sem. A napilapok közé sorolták a közvetlenül valamelyik napilaphoz kapcsolódó, hetenként egyszer (vasárnap vagy hétfőn) megjelenő, valamint a hetenként kétszer vagy többször megjelenő ujságokat. Valamennyi helyi mutációt és egymás utáni kiadást számba vettek.

Az adatgyűjtés kiderítette, hogy számos helyi mutációt egyetlen nyilvános könyvtárban sem őriznek. Ilyen esetben - bár ez ma már ritkábban fordul elő, mint 1956-ban - kénytelen a kutató magához az ujság kiadójához fordulni, amely elvben egy-egy támpéldányt minden számból megőrizz. Ez a helyzet azonban nem normális és veszélyeket rejt magában.

A Bibliothèque Nationale folyóirat osztályának e katalógussal az az egyik célja, hogy valamennyi kiadást felderítve – akár megvan valamelyik intézménynél, akár nincs – s ezáltal felfedve a hiányokat, szorosabb együttműködésre ösztönözzön az újságok megőrzésében, esetleg a felelősség decentralizálása útján. Az újság – a legjelentéktelenebb is – egyre nagyobb szerephez jut, különösen a politikai, gazdasági és társadalmi vonatkozású kutatásban. Kíváncsok, hogy a kéréseknek – elsősorban helyi szinten – eleget tudjanak tenni a könyvtárak, miután a Bibliothèque Nationale példánya inkább biztonsági példánynak tekintendő s csak kivételes esetben kellene igénybe venni.

A mikrofilm ezen a területen is kétségkívül érdekes megoldásokat hozhat. Az Association pour la Conservation et la Reproduction Photographique de la Presse négy éve végzi az újságok mikrofilmzését. Egyes nagy újságok is mikrofilmre veszik helyi mutációikat. A Központi Katalógus minden esetben említést tesz erről a körülményről. Ez azonban csak részleges megoldása a problémának. A mikrofilm másolat nem pótolhatja teljesen az eredeti újságot. Valamennyi újságot, valamennyi mutációt meg kell őrizni legalább egy példányban, mégpedig kedvező körülmények között, lehetőleg kötve vagy legalább tékában, mert az összehajtogatott újság előbb-utóbb tönkremegy.

Az adatgyűjtő űrlapot 400 könyvtárosnak és levéltárosnak küldték meg.

FRANCIA KÖZPONTI PERIODIKA KATALÓGUSOK ÉS LELŐHELY-CIMJEGYZÉKEK (BIBLIOGRÁFLA)

(1) Bibliothèques universitaires. Liste alphabétique des publications périodiques. Montpellier, Impr. Firmin-Montane, 1918. VII, 184 p.

(2) KUHLMANN, Marie: Inventaire des périodiques des bibliothèques de Strasbourg. Strasbourg, Bibliothèque Nationale et Universitaire, 1937. XIV, 1096 p.

(3) HAHN, André: Catalogue des périodiques de la Bibliothèque Universitaire, des instituts, cliniques et laboratoires de l'Université, comprenant, en outre, les périodiques de la Bibliothèque Municipale de Bordeaux. Bordeaux, Impr. Delmas, 1937. 320 p.

(4) BULTINGAIRE, Léon: Inventaire des périodiques scientifiques des bibliothèques de Paris. Sous la direction de Alfred Lacroix. Paris, Masson, 1924-1939. 1. vol., 2 suppl.

(5) Catalogue collectif des périodiques conservés dans les bibliothèques de Paris et les bibliothèques universitaires de France. Ed. provisoire. 1-tom. Paris, Bibliothèque Nationale. 1940- Sokszo.

(6) Catalogue collectif des périodiques slaves en caractères cyrilliques. Etat des collections en 1950, par E. Belin de Ballu. 1-2. vol. Paris, Bibliothèque Nationale, 1956. 825 p.

(7) Inventaire des périodiques scientifiques et techniques reçus depuis 1938 par les bibliothèques de Paris, dressé sous la dir. de Mme Duprat. 1-4. vol. Paris, C.N.R.S., 1947-1954.

1. vol. École Nationale Supérieure des Mines, par Éveline Georges et Andrée Moat. 1947. IV, 71 p.

2. vol. Bibliothèque Centrale du Muséum National d'Histoire Naturelle, par E. Georges et A. Moat. 1948. IV, 165 p.

3. vol. Bibliothèque des Laboratoires du Muséum National d'Histoire Naturelle, par E. Georges et Odette Guibert. 1949. V, 131 p.

4. vol. Bibliothèque de l'École Polytechnique, par Odette Guibert. 1954. 60 p. - Sokszo.

(8) État sommaire des périodiques étrangers reçus dans les bibliothèques et les centres de documentation de Paris en 1948. Sciences humaines. 1-3. vol. 1 suppl. Paris, Bibliothèque Nationale, 1950-1951. - Sokszo.

(9) Catalogue des périodiques étrangers scientifiques, techniques, industriels, reçus par les bibliothèques, instituts techniques et centres de documentation de Paris, dressé sous la dir. de G. Dolfus, avec la collab. de J. Lesur. Paris, École Nationale Supérieure des Mines, 1950. 123 p. - Soksz.

2 éd.: 1958.

(10a) Inventaire permanent des périodiques étrangers en cours. I.P.P.E.C. Inventaire des périodiques étrangers reçus en France par les bibliothèques et les organismes de documentation en 1955. Notices établies au Département des périodiques de la Bibliothèque Nationale avec le concours du Centre National de la Recherche Scientifique [rédigés par S. Galliot et M.L. Bossuat.] Paris, Direction des Bibliothèques de France - Bibliothèque Nationale, 1956. XII, 696 p.

(10b) Inventaire permanent des périodiques étrangers en cours. I.P.P.E.C. Inventaire des périodiques étrangers reçus en France par les bibliothèques et les organismes de documentation en 1957-1958. Notices établies au Département des périodiques de la Bibliothèque Nationale avec le concours du Centre National de la Recherche Scientifique. Paris, Direction des Bibliothèques de France - Bibliothèque Nationale, 1959. XVI, 110 p.

(11a) Inventaire permanent des périodiques étrangers en cours /IPPEC/. Inventaire des périodiques soviétiques reçus en France par les bibliothèques et les organismes de documentation en 1957. Paris, Direction des Bibliothèques de France, 1958. III, 87 p. - Soksz.

(11b) Inventaire permanent des périodiques étrangers en cours. I.P.P.E.C. Liste des périodiques soviétiques reçus en France par les bibliothèques et organismes de documentation en 1960. Paris, Direction des Bibliothèques de France, 1961. 84 p.

(12) Liste des périodiques français et étrangers en cours conservés dans les bibliothèques et centres de documentation des départements /à jour au 1er janvier 1953./ 1953 óta jelenik meg, megként külön-külön füzetben, folyamatosan.

(13) Catalogue des périodiques clandestins diffusés en France de 1939 à 1945, suivi d'un Catalogue des périodiques clandestins diffusés à l'étranger, par R. et P. Roux-Fouillet. Paris, Bibliothèque Nationale, 1954. XXIII, 282 p.

(14) Répertoire collectif des quotidiens et hebdomadaires publiés dans les départements de la France métropolitaine de 1944 à 1956. Paris, Biblio-

thèque Nationale et Institut Français de Presse, 1958.

(15) Huit cent revues d'Asie. Paris, Bibliothèque Nationale et Commission de la République française pour l'Unesco, 1960. 208 p.

A francia időszaki kiadványok bibliográfiája:

(16) Bibliographie de la presse française politique et d'information générale /1865-1944/.

Előkészületben:

(17) Catalogue collectif des journaux quotidiens d'information générale publiés en France métropolitaine de 1957 à 1961.

(18) Répertoire de la presse et des publications périodiques françaises, par H.F. Raux. Paris, Éd. de la documentation française, 1958.
2. éd.: 1961.

A

KÖNYVTÁROSOK BOLTJÁBAN

(Bp. VI. Népköztársaság utja 16.)

Az alábbi könyvtári kiadványok kaphatók

TAKÁCS József: A könyvtári szolgáltat jogi szabályozása.

DOMANOVSKY Ákos: A könyvtári címleírás irányelvei.

TOMBOR Tibor: A könyvtári állomány védelme.

SZ. NÉMETH Mária: A központi folyóirat címjegyzék kérdései.

BALÁZS Sándor: A Nemzetközi Dokumentációs Szövetség.

SZ. NÉMETH Mária: A központi katalógus jelenlegi feladatai.

SEBESTYÉN Géza: A könyvtári kutatások mai problematikája a külföldi szakirodalom tükrében.

Külföldi tanulmányutak 1961.

A könyvtártudományi kutatás kérdései.
(A KMK ankétja. Bp. 1960.jun.13-14.)

A CSEHSZLOVÁKIAI IRODAGÉPÉRTÉKESÍTŐ VÁLLALAT KARDEXEI

A Könyvtártudományi és Módszertani Központ prospektustára néhány értékes, az ügyvitelgépesítés célját szolgáló, de könyvtári nyilvántartásra is alkalmas felszerelés leírását és fényképét szemléltető kiadvánnyal gyarapodott.

A szóban forgó prospektusokat a csehszlovák Kancelárské stroje n.p. - Irodagépértékesítő Nemzeti Vállalat - adta ki. A prospektusokban a többi között az alábbi berendezéseket ismertetik:

Karto - vízszintes elrendezésű kartoték, mely a nálunk is ismert Kardex-rendszerű nyilvántartás elvére épül; kapható 5 és 10 fiókos kivitelben, és egyes vagy kettes, A5 nagyságú nyilvántartólapok elhelyezésére alkalmas.

Karto - vízszintes elrendezésű rendező. Kapható 5 rendezőt tartalmazó szekrény, illetve aktatáska formájában. Alkalmas A4 és A5 nagyságú lapok elhelyezésére.

Evida - zsindelyes elrendezésű kartoték. Guruló állványra szerelt kartotékdoboz, melyben a lapok nem közvetlenül egymás mögött helyezkednek el, hanem zsindelyszerűen, egymástól 15 mm-es távolságban.

Függőleges kartoték - flexibilis betéttel, mely nemszabványos nyomtatványok elhelyezésére is alkalmas, használható A4 és A3 nagyságú lapok elhelyezésére.

CVS - nyilvántartószekrény iratok elhelyezésére függő dossziékban. Kétféle kivitelben szállítják: CVS 2 - két fiókkal és CVS 4 - négy fiókkal.

A szóban forgó prospektusok megtekinthetők a KMK prospektustárában.

A felszerelések és eszközök a csehszlovák Kancelárské stroje n.p. Praha 1., Stepanská 34-36. címen, illetve a vállalat kerületi irodáiban kaphatók.

UJABB KÖNYVEK A KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI SZAKKÖNYVTÁRBAN

1.1 KÖNYVTÁRTUDOMÁNY, KÖNYV- TÁRTUDOMÁNYI KUTATÁS

Bibliotekovedenie. Programma kursza
dlja bibliotecsnuh tehnikumov. (Szoszt.N.
T.Mamonov.) [Izd.] Glavnoe upravlenie
ucsebnuh zavedenij i kadrov. Moszkva, Szo-
vetszkaja Roszszizja, 1960. 63 p. 22 cm.
3-218

02(075.5)

1.1 B 92

BUTLER, Pierce
An introduction to library science. (2.
impr.) (Chicago, Ill.), University of
Chicago Pr. (1961). XVI, 118 p. 21 cm.
/Phoenix books 59./

2-370

02(023)

CATERINO, Antonio

Libro e biblioteche. Lezioni di biblio-
grafia e biblioteconomia. Bari, Cressati
(1961). 156 p. 25 cm.

3-542

01/02(075.8)

1.1 R 16

RADLIŃSKA, Helena

Pisma pedagogiczne. 2. Zagadnienia bib-
liotekarstwa i czytelnictwa. Wrocław-War-
szawa-Kraków, Zakład Narodowy Imienia
Ossolińskich, 1961. XXVIII, 264 p. 25 cm.
/Zróżdła do dziejów myśli pedagogicznej/
6. tom./

3-311

02(438)(081)

1.11 KÖNYVTÁRI KIADVÁNYOK. (KÖNYVEK, FOLYÓÍRATOK, STB.)

[London], University of London, School
of Librarianship and Archives
Cumulated list of bibliographies and
theses accepted for part 2. of the - -
diplomas in librarianship and archives in
the post-war years 1946-1960. [London],
(1960). [2], 37 p. 21 cm.
/Occasional publications 10. no./
Soksz. 2-238
013:378.902(431)

1.19 KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI BIBLIOGRÁFIÁK

LINARES, Emma
Bibliografia bibliotecologica. [Publ.
by the] Unión Panamericana, Secretaria
General, Organización de los Estados
Americanos, Washington, 1960. IX, 235 p.
28 cm.
/Columbus Memorial Library. Bibliogra-
phic series 49. no./
Soksz. 4-60
016:02(10)

1.2 A KÖNYVTÁRÜGY ÁLLAMI ÉS TÁRSADALMI IRÁNYÍTÁSA

1.2 D 92

DRTINA, Jaroslav

Knihovna jako instituce socialistická.
(Ed. Státní Knihovna ČSSR, Ústředního vě-
decko-metodického kabinetu knihovnictví,
Praha.) Praha, Státní Pedagogická Nakl.
1961. 248 p. 10 t. 21 cm.
Bibliogr. 245-246. p.

2-207

02(023)

[Északamerikai Egyesült Államok, Törvények, rendeletek]

State plans under the Library Services Act. A summary of plans and programs for fiscal 1957 submitted under public law 597, 84. Congress. Prep. by the Library Services Branch. (Washington), U.S. Dep. of Health, Education and Welfare, Off. of Education, (1958.) VIII, 84 p. 23 cm.

1. suppl. A summary of programs for fiscal 1958. (1959.) VIII, 82 p.

2. suppl. A progress report. The first three years: fiscal years 1957, 1958, 1959. (1960). X, 144 p. illusztr.

3-291

021.83(73):027.5.001.12

MESTITZ, František

Právne predpisy o okresných ľudových knižniciach a ich vedení. Martin, Matica slovenská, 1962. 79 p. 30 cm.

/Príručky pre knihovníkov 33. čís./
Soksz.

Die rechtliche Regelung der Bezirksvolksbibliotheken und ihrer Leitung.

Právovú predpiszaniya ob oblasztnih narodnih bibliotekah i ih upravlenii.

4-120

027.53(437):021.89(078)

1.43 KÖZPONTI KATALÓGUSOK. KÖZPONTI KATALOGIZÁLÁS

(CZERNIATOWICZ, Janina - SZPACHTA, Maria)

Wykaz centralnych katalogów w Polsce. /Na podstawie materiałów Zakładu Katalogów Centralnych oraz Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich wg stanu na 4. kw. 1960 r. Publikacje. Kartoteki. [Wyd.] Biblioteka Narodowa Zakład Katalogów Centralnych, Warszawa. Warszawa, 1961. 38 p. 21 cm.

Soksz.

2-300

019.6(438)(083.81)

1.47 KÖNYVTÁRKÖZI CSERE

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

International exchange of publications. [Various documents.] Paris, 1955-1959.

Soksz.

021.852:[341.16:001(093.2)]

1.5 EGYESÜLETEK, SZERVEZETEK

1.5 U 73

U(nited) N(ations) E(ducational) S(cientific and) C(ultural) O rganization).

Catalogue général des publications de l'Unesco et des publications parues sous les auspices de l'Unesco 1946-1959. -

General catalogue of Unesco publications and Unesco sponsored publications 1946-1959. (Paris, 1962.) XVI, 217 p. 24 cm.

3-316

017.42.099"1946/1959":[341.16:001

1.9 KÖNYVTÁRTÖRTÉNET

DUNLAP, Leslie W[hittaler]

The story of our libraries. (New York), Collier, 1958. 335-366d p. illusztr. 27 cm.

/Köny. Collier's Encyclopedia./

4-264

02(091)(041)

1.91 ÉLETRAJZOK

JAWORSKA, Janina

Obchody lelewelowskie 1861-1961. Katalog wystawy zorganizowanej w Bibliotece Uniwersyteckiej w Łodzi w dniach od 24 maja do 24 czerwca 1961 r. Łódź, 1962. 40 p. 6 t. 21 cm.

/Wydawnictwa bibliograficzne Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi 7./

I. Lelewel, Joachim.

2-206

92.32(438)Lelewel(061.4)(083.81)

2. ÁLTALÁNOS HELYZETKÉP

The libraries in the Rumanian People's Republic. Bucharest, Meridians, 1961. 68 p. 7 t. 20 cm.

02(498)(091)=20

2-295

MORENO MATTOS, Armando

Directorio de bibliotecas y editoriales en Colombia. (2.ed.) Bogotá, 1960. XV, 54 lev. 27 cm.

/Departamento Administrativo Nacional de Estadística. Boletín. 4. no./
Soksz.

4-7

02(861):31 655.41(861)(083.86)

Sigel-Liste der Bibliotheken der Deutschen Demokratischen Republik. Stand vom 31. 7. 1959. Hrg. von der Auskunftsabteilung der Deutschen Staatsbibliothek, Berlin. 2, erw. Aufl. Berlin, 1959. 98 p. 21 cm.

2-202

003.083:02(430.2)(083.81)

Ulaзүн нийтйн номын szangijn tanilcu-
ulga. (Putevoditel' goszudarsztvennoj
publicsnoj biblioteki.) [Izd.] Sinzslah
Uhaanü Akademi. Ulaanbaatar, 1961. 87 p.
4 t. 17 cm.

1-12

027.54(517.3)(083.85)

2.5 STATISZTIKA

2.5 Z 16

Die zahlenmässigen Ermittlungen in den
allgemeinbildenden Bibliotheken ab 1961.
[Hrg.] Staatliche Zentralverwaltung für
Statistik - Zentralinstitut für Biblio-
thekswesen. Berlin, 1961. 36 p. 21 cm.
2-294

311:027.4(430.2)(083.13)

3.1 NEMZETI ÉS ÁLTALÁNOS TU- DOMÁNYOS KÖNYVTÁRAK

TAIRAS, J. N. B.

Toward a national library for Indonesia
[Publ. by the] Library School National
Library Service, Wellington. Wellington,
1960. [6], 30 p. 22 cm.

/Library School studies in library ad-
ministration l. no./

Sokszo.

Bibliogr. 30. p.

2-380

021(910)(04) 026/027(910)(04)

3.3 SZAKKÖNYVTÁRAK

Krótká informacja o Bibliotece Sejmo-
wej. Warszawa, Biblioteka Sejmowa, 1961.
7 p. 21 cm.

2-55

027.54(438.11)(083.13)

3.3 S 84

Special library and information servi-
ces in the United Kingdom. Ed. by J[ack]
Burkett. London, The Library Association,
1961. 200 p. 2 t. 22 cm.

3-296

3-491

026(41-4)(082)

002.66(41-4)(082)

3.36 MŰVÉSZETI, IRODALOM- ÉS NYELVTUDOMÁNYI ÉS SZÉP- IRODALMI SZAKKÖNYVTÁRAK

München, Deutsches Museum

Die Bibliothek des - - . Zur Eröffnung
der erweiterten Lesesäle am 7. Mai 1960.
München, 1960. 36 p. 2 t. illus. 22 cm.

3-548

026:069(430.1-2.6)(081.83)

3.4 KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRAK

Neuaufbau des Kommunalen Büchereiwe-
sens in Nordrhein-Westfalen. Ein Bericht
der Staatlichen Büchereistellen. Hrg. v.
der Arbeitsgemeinschaft der staatlichen
Büchereistellen. (Köln, 1959.) 122 p.
illus. Har. 15 cm.

/Die Gemeindebüchereien in Nordrhein-
Westfalen. 7. Jg. 1959. 5-6. H./

1-28

027.4/.5(430.1-316)(047.1)

022:027.4/.5(430.1-316)

3.4 V 91

VISWANATHAN, O[aduveti] G[urusubramanya]
Public library operations and services.
A short manual. Bombay, Asia Publishing
House, (1961). XII, [3], 264 p. 5 t. il-
lus. 19 cm.

Bibliogr. 235-240. p.

2-375

027.4/.5(022)

[WARSZAWA], Biblioteka publiczna M(iasta)
St(ołecznego) Warszawy
Informacje. - Informations. Warszawa.
1958. [10] lev. 20 cm.

2-369

027.54.022(438.11)(041)

3.5 ÜZEMI KÖZMÜVELŐDÉSI KÖNYV- 4.4 GÉPI BERENDEZÉS ÉS ELJÁRÁ-
TÁRAK SZAKSZERVEZETI SOK. AUTOMATIZÁLÁS (GÉPI
KÖNYVTÁRAK FORD. LÁSD 10.281)

3.5 T 63

TOMAHIN, N(ikolaj Szergeevics)
Komplektovanie knizsnüh fondov profszo-
juznüh bibliotek. (Moszkva), Profizdat.
1961. 128 p. 20 cm.

2-165

025.2:027.6[331.882](47)

4.4 W 70

WIENER, Norbert

Cybernetics or control and communica-
tion in the animal and the machine. 2.
ed. ([Ed.] by the Massachusetts Insti-
tute of Technology, Cambridge, Mass.)
New York - London, The MIT Press - Wiley,
1961. XVII, [2], 212 p. 23 cm.

3-325

007(023) 621.391(023)

3.6 ISKOLAI ÉS GYERMEKKÖNYV-
TÁRAK

3.6 L 63

LEYLAND, Eric
Libraries in school. London, Oldbourne,
(1961). 143 p. 21 cm.
/Modern education library./
Bibliogr. 121-132.p.

2-245

027.8(023) 371.64(023)
371.389.1(023)

4.41 SOKSZOROSÍTÓGÉPEK. SOK-
SZOROSÍTÁSTECHNIKA

4.41 L 63

Lexikon der graphischen Technik. Bearb.
im Institut für Graphische Technik, Leip-
zig. Leipzig. Verl. für Buch- und Biblio-
thekswesen, 1962. 471 p. illusztr. 18 cm.
Bibliogr. 460-471. p.

2-239

76(032) 76(038)=30
430-316.4:76 655.1/.3:430-316.4
655.1/.3(32) 655.1/.3(038)=30

M[A]CCOLVIN, Lionel R[oy]
Libraries for children. (2. impr.) Lon-
don, Phoenix House, (1961.) 183 p. 4 t.
22 cm.
Bibliogr. 171-175.p.

3-541

027.625(023) 027.8(023)
371.389.1(023) 371.64(023)

4.1 ÉPÍTÉS. ÉPÜLET. FÜTÉS, VILÁ-
GÍTÁS

4.42 REPROGRÁFIA

4.1 W 70

WIERZBICKI, Jerzy
Muzea i biblioteki. [Publ.] Instytut
Urbanistyki i Architektury, Warszawa.
Warszawa, Wyd. Arkady, 1961. 52 p. il-
lusztr. 30 cm.
/Projektowanie architektoniczne./

4-162

002(04) 727.6/.8(04)

BLANK, Rudolf

La stabilité dimensionnelle des films
phototechniques à base de matières plas-
tiques modernes. (Texte de la conférence
prononcée à l'École Estienne, 1960.) [Pa-
ris], Estienne, 1961. 42 p. illusztr. 22
cm.

/Cours magistraux 13./
Bibliogr. 41. p.

3-553

771.523(078)

4.2 BUTORZAT

4.2 A 34

Al'bom bibliotecsnoo oborudovanija
dlja szel'szkih i rajonnüh bibliotek.
[Izd.] Biblioteka SzSzSzR im. V.I. Le-
nina, Otdel arhitekturü, sztroitel'sztva
i oborudovanija bibliotek. (Red.E.A. Kuz-
necov.) Moszkva, 1961. 8 p. 119 t. Har.
23 cm.

3-250

022.9:027.52/.53(47)(084.11)

FRIESER

Les problèmes actuels de reproduction
photographique. (Texte des deux confé-
rences organisées avec les laboratoires
de recherche de la société AGFA, 1958.)
[Paris], Estienne, 1959. 63 p. illusztr.
22 cm.

/Cours magistraux 8./

3-551

774/777(078)

HELLMIG

Principes et application des masques dans la photographie et la reproduction. (Texte de la conférence organisée avec les laboratoires de recherche de la société AGFA, 1958.) [Paris], Estienne, 1959. 23 p. illusztr. 22 cm.

/Cours magistraux 7./

3-550

771.415.2(078)

KOWALISKI, Paul

Tour d'horizon des théories photographiques. (Texte des conférences prononcées à l'École Estienne, 1958.) [Paris], Estienne, 1960. 72 p. illusztr. 22 cm.

/Cours magistraux 14./

Bibliogr. 69. p.

3-554

77.01(078)

4.42 P 38

PARGETER, Philip S.

The reproduction of catalogue cards. Repr. London, (1961). 48 p. 2 t. 22 cm.

/Library Association pamphlet 20. no./

Bibliogr. 46-47. p.

3-535

025.354:652.39(04)

025.354:772.93(04) 025.354:774/777

VAREINE, Jean

Aspect modernes de la photomécanique.

(Texte des conférences prononcées à l'École Estienne, 1959-1960.) [Paris], Estienne, 1961. 172 p. 2 t. illusztr. 22 cm.

/Cours magistraux 16./

Bibliogr. 171. p.

3-555

771/772(078)

WYCZAŃSKI, Andrzej

Mikrofilm nowa postać książki. (Wrocław), Ossolineum, 1960. 280 p. illusztr. 20 cm.

/Książki o książce./

2-240

778.14(022)

6. ÁLLOMÁNY

GOL'DIN, A(lekszandr) I(szaakovics)

Znakomstvo sz knigoj i fond knizsnogo magazina. 2. dopol. i pererab. izd. Moskva, "Iszkussztvo", 1961. 127 p. 20 cm.

2-57

655.421(083.81) 655.535(083.81)

GRIGOR'EV Ju(rij) V(ladimirovics)

Fondü tehničseszkijh bibliotek. Učebnoe poszobie. [Izd.] Moszkovszkij gosudarstvennij biblioteczamij insztitut, Moskva. Moskva, 1961. 80 p. 22 cm.

3-248

026:62/69(47)(078)

7.1 CIMLEIRÁS, CIMLEIRÁSI SZABÁLYZATOK

7.1 M 59

Metodiceseszkie ukazanija po bibliograficeseszkomu opiszaniju knig v "Kniznoj letopiszi" i na pecsatnüh kartocskah centralizovannoj katalogizacii. (Dop. k "Edinüm pravilam opiszanija proizvedenij pecsati dlja biblioteczsnüh katalogov".) [Izd.] Vseszojuznaja knizsnaja palata. Moskva, 1961. 64 p. 22 cm.

/Metodiceseszkie materialü po gosudarstvennoj bibliograficeseszkøj registracii. 17. vüp./

3-304

025.315(47)

Regeln für die alphabetische Katalogisierung von Druckschriften in den islamischen Sprachen /arabisch, persisch, türkisch/. Auf Grund von Beratungen eines Gremiums von Fachbibliothekaren zgst. v. Ewald Wagner. Wiesbaden, Harrassowitz, 1961. 73 p. 26 cm.

4-273

025.31:49[297](023)

7.2 OSZTÁLYOZÁS

7.2 E 93

Essays in librarianship in memory of William Charles Berwick Sayers. Ed. by D[ouglas] J[ohn] Foskett and B[ernard] I[ra] Palmer for the Library Association, Classification Research Group. London, 1961. 218 p. 1 t. 26 cm.

3-297

92.02(410)Sayers 02(082)

025.4(082)

7.22 ETO

Abecedno kazalo Univerzalne Decimalne Klasifikacije. /Skraceni izvod./ Zagreb, 1960. 32 p. 24 cm.

/Universitatis Zagrabliensis informationes. B. P. 1. 7./

/Sveučilišni vjesnik. Univerzitetske službe. Bibliotekarstvo, dokumentacija, publikacije. B. 1. 7./

3-381

025.45(083.85)

7.22 D 60

Dezimalklassifikation.Dokumentation im Betrieb auf Grundlage und mit dem Beispiel der internationalen - - . Kommentierte Spezialausgabe der internationalen Dezimalklassifikation /DK/ mit ausführlicher Darstellung der Tafel 65/Betriebsführung und Organisation von Industrie, Handel und Verkehr/, für schweizerische Bedürfnisse bearbeitet. 2. neubearb. Aufl. Zürich, Organisator, (1959). 211 p. 30 cm.

/Fédération Internationale de Documentation [publication] 320. no./

4-194

025.45(023) 025.45:65

7.25 EGYÉB OSZTÁLYOZÁSI RENDSZEREK

7.25 S 99

Systematik für allgemeinbildende Bibliotheken. (Hrsg.vom Zentralinstitut für Bibliothekswesen, Berlin.) Leipzig, Verl. für Buch- und Bibliothekswesen, 1962. 140 p. 22 cm.

3-374

025.49:027.4(430.2)(083.4)

7.3 KATALÓGUSOK. KATALÓGUS- SZERKESZTÉS ÉS HASZNÁLAT

7.3 A 92

AMBARCUMJAN, Z(aharij) N(ikolaevics)
Csitateljam o bibliotecsnuh katalogah.
Moszkva, Vseszsojuznaja knizsnaja palata
1962. 48 p. 22 cm.

3-295

025.34(083.13)

7.3 E 97

EVERLING, N.A.
Sizsistema katalogov tehniczeszkih bibliotek. Metodiceszkoe poszobie. [Izd.] Goszudarsztvennaja publicznaja naucsno-tehniczeszkaja biblioteka SzSzSzR, Moszkva. Moszkva, 1961. 36 p. 22 cm.
/V pomoscs' rabotnikam tehniczeszkih bibliotek./

3-246

025.34:[026:62/69(47)(083.13)

KORSOVSKA, Dora
Bibliotecsni katalogi. [Izd.] Dörzsaven Bibliotekarszki Insztitut, Szofija, 2. prerab. i razsireno izd. Szofija, "Nauka i Izkusztvo", 1961. 244 p. 23 cm.
Bibliogr. 242. p.

3-281

025.34(023)

7.325 EGYÉB SZAKRENDSZER SZE- RINTI KATALÓGUS

Szhema edinoj klaszszifikacii dokumental'nuh materialov goszudarsztvennogo arhivnogo fonda SzSzSzR v katalogah goszudarsztvennuh arhivov. /Szovetszkij period./ Red. G.A. Belov, B.N. Bogatov i dr. [Izd.] Glavnoe arhivnoe upravlenie. Moszkva, 1962. 159 p. 26 cm.

4-260

025.49:930.253.4(47)(083.4)

8.1 KÖTTETÉS

(THOMPSON, Lawrence S[idney])

Travelling exhibit of the Guild of Contemporary Bookbinders in the United States, 1961-1962. [Lexington], 1960. 13 p. 28 cm.

/University of Kentucky Library. Occasional contribution 113. no./
Soks z.

4-253

686.1(42-82)(73-81)(061.2.064)

9.1 OLVASÓK. OLVASÁSELEMZÉS

9.1 K 94

Krajowa Konferencja Bibliotekarska, Warszawa, 1958

Problemy czytelnictwa w wielkich mias-
tach. Referaty. Przebieg obrad. [Publ.]
Biblioteka Publiczna M.St. Warszawy. War-
szawa, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Pols-
kich, 1960. 312 p. illusztr. 24 cm.

3-303

028(438)(061.3.053.7)

9.1 U 73

University of Chicago, Conference on Reading, 1958

Evaluation of reading. Comp. and ed. by
Helen M[ansfield] Robinson. [Chicago],
Univ. of Chicago Pr. 1958. VII, 208 p.
25 cm.

/Proceedings of the annual Conference
on Reading held at the University of Chi-
cago 20. vol./

/Supplementary educational monographs
88. no./

Bibliogr. 193-198.p.

3-269

028.1(73)(061.3.053.52)
372.4(73)(061.3.053.52)

9.1 U 73

University of Chicago, Conference on Reading, 1959

Reading instruction in various patterns of grouping. Comp. and ed. by Helen M[ansfield] Robinson. [Chicago], Univ. of Chicago Pr. 1959. VIII, 212 p. 25 cm.

/Proceedings of the annual Conference on Reading held at the University of Chicago 21. vol./

/Supplementary educational monographs 89. no./

Bibliogr. 185-191.p.

3-270

028.1(73)(061.3.053.52)

372.4(73)(061.3.053.52)

9.1 U 73

University of Chicago, Conference on Reading, 1960

Sequential development of reading abilities. Comp. and ed. by Helen M[ansfield] Robinson. [Chicago], Univ. of Chicago Pr. 1960. XV, 251 p. 25 cm.

/Proceedings of the annual Conference on Reading held at the University of Chicago 22. vol./

/Supplementary educational monographs 90. no./

Bibliogr. 215-223.p.

3-271

028(73)(061.3.053.52)

371.389.1(73)(061.3.053.52)

372.4(73)(061.3.053.52)

9.6 NÉPMŰVELÉS (MŰVELŐDÉSI AUTÓK)

RANNELLS, Edward W.

The humanities in liberal education. [Lexington, Ky.], [196?]. 4 lev. 28 cm. /University of Kentucky Library. Occasional contribution 119.no./

Soksz.

4-110

009:37.017.92(042)

9.93 MŰSZAKI IRODALOM

SZMIRNOVA, Sz(erafima) M(ihajlovna)

Tehnicsezskaja kniga v pomoscs' profeszszional'no-tehnicsezskom obrazovaniju. Moszkva, Proftehizdat. 1961.64 p. 20 cm.

2-95

028.8:62/69(47)(083.13)

9.97 IFJUSÁGI IRODALOM

9.97 F 61

FISHER, Margery

Intent upon reading. A critical appraisal of modern fiction for children. (2. impr.) (Leicester), Brockhampton Pr. (1962). 331 p. illusztr. 23 cm.

Bibliogr. a fejezetek végén.

3-288

8.09-93"1930/1960"=20

019.941:8-93"1930/1960"=20

087.5"1930/1960"=20(049.3)

10-11 TÁJÉKOZTATÓ MUNKA

10-11 F 12

FAIRTHORNE, R[obert] A[rthur]

Towards information retrieval. Index comp. by Calvin N. Mooers. London. Butterworths, 1961. XXIII, 211 p. 23 cm.

Bibliogr. több helyütt.

3-277

007:002(023)

10-11 G 53

GOROKHOFF, Boris I.

Providing U.S. scientists with Soviet scientific information. Rev. ed. [Publ. by the] Massachusetts Institute of Technology, [Cambridge]. (Washington), 1962. II, 46 p. illusztr. 26 cm.

4-157

001.001.8(47):002(73)(047.1)

10. ÁLTALÁNOS HELYZETKÉP

10. N 37

National Science Foundation

Programs for dissemination of scientific information. (Washington), 1961. III, 16 p. illusztr. 20 cm.

2-243

001(061.2051):002.63(7)(041)

10.2-3 A TÁJÉKOZTATÁS FORMÁI

10.2-3 K 48

KIRPICSEVA, I(raida) K(onsztantinovna)

Propaganda bibliotecsno-bibliograficseszkih znaniy v rajonnüh i szel'szkih bibliotekah. Metodicseszkoe poszobie. [Izd.] Publicsnaja biblioteka im. M. E. Szaltükova-Scsedrina, Leningrad. Leningrad, 1961. 76 p. 22 cm.

3-249

021.7:027.52/.55.022(47)(083.13)

10.41 NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖ-
DÉS

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
International Advisory Committee on Bibliography. Reports and documents. Paris. 1957-1960.

01:[341.16:001(093.2)

10.9 BIBLIOGRÁFIAI ÉS DOKUMEN-
TÁCIÓS KÖZPONTOK

10.9 C 24

COLLISON, R(obert) L(ewis Wright)
Bibliographical services throughout the world. [Ed. by] United Nations Educational Scientific and Cultural Organization. Paris, Unesco. 28 cm.
3. annual report.1953-1954.1955.[2], 93 p.
4. annual report.1954-1955.1957.[2], 145 p.
5. annual report.1956.1958 [2], 198 p.
4-193/3-5

01(10)(047.1)(058)

10.92 NEMZETI BIBLIOGRÁFIAI ÉS
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONTOK
(002.63)

10.92 L 71

Liste der Dokumentationsstellen und Informationsstellen der DDR und der von den Dokumentationsstellen bearbeiteten IfD-Dokumentationsdienste. 6. überarb. und erw. Aufl. Stand: 15. Februar 1962. Hrg. Deutsche Akademie der Wissenschaften zu Berlin, Institut für Dokumentation.Leipzig, Verl. für Buch- und Bibliothekswesen, 1962. 114 p. 21 cm.
/Bücherei des Dokumentalisten 2./

002.63(430.2)(083.81)

10.92 S 24

Sborník statí o organizaci a práci útvaru technických a ekonomických informací /TEI/. Vyd. Státní Technická Knihovna, Praha. Praha, 1962. IV, 499 p. 2 db.-ban. 29 cm.
Bibliogr. 233., 484-485. p.
Soksz.

002:62/69(437)(082)

10.92 S 84

Specialized science information services in the United States. A directory of selected specialized information services in the physical and biological sciences November 1961. Publ. by National Science Foundation, Washington. (Prep. by Department of Economics and Information Research Battelle Memorial Institute.) Washington, (1961). IX, 528 p. 24 cm.
Soksz.

002.63:5/6(73)(083.81)
002.66:5/6(73)(083.81)

3-382

11.1 ÁLTALÁNOS NEMZETKÖZI
BIBLIOGRÁFIÁK ÉS DOKUMEN-
TÁCIÓS KIADVÁNYOK

Bogotá, Banco de la República, Biblioteca Luis-Angel Arango
Catálogo general de la - - .(Elaborado por la Sección Técnica de Catalogación y Clasificación.) Bogotá, Colombia. 28 cm.
Soksz.
1. vol. Comprende: 000 a 299.1961. 236 p.

017.1(861)Bogotá, Biblioteca Arango

4-301

11.2 ÁLTALÁNOS NEMZETI BIBLIOG-
RÁFIÁK ÉS DOKUMENTÁCIÓS
KIADVÁNYOK

GUDOVSCSIKOVA, I.V.

Bibliografija v Szoedinennüh Statah Ameriki. Ucebnoe posobie dlja sztdentov po kurszu "Obscsaja inosztrannaja bibliografija". [Izd.] Leningradszkij goszu-darsztvennűj bibliotecsnnűj insztitut im. N.K.Krupszkoj, Leningrad. Leningrad, 1961. 88 p. 21 cm.

01(73)(075.8)

11.23 NEMZETI MŰSZAKI SZAK-
BIBLIOGRÁFIA

VIL'CSUR, N(ikolaj) A(lekszandrovics)
Tehnicsezszkaja periodika SzSzsZsR. Szpravochnik. Moszkva, Vseszsojuznaja knizs-naja palata, 1961. 176 p. 22 cm.

019.941:62/69(05)(47)

3-193

11.31 TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK

Česká životopisná literatura vydaná v letech 1953-1957. (Sest. Eduard Petru.) Olomouc. 1958. 20 cm.

/Publikace Universitní knihovny v Olomuci./

1. Státníci a bojovníci. 43 p. /9.č./
2. Vědeckí pracovníci. 28 p. /10.č./
3. Spisovatelé a umělci. 65 p. /11.č./

Soksz.

2-213/1-3

016:92(437)

Velikaja Oktjabr'szkaja Szocialiszticeszkaja Revoljucija. Bibliograficeszkij ukazatel' dokumental'nyh publikacij. Red. B.N. Gorodeckij. [Izd.] Goszudarsztvennaja publicsnaja isztoriceszkaja biblioteka, Moszkva. Moszkva, Vseszojuznaja Kniznaja Palata, 1961. 372 p. 22 cm.

3-549

016:323.272"1917"

016:947"1917"

11.32 TERMÉSZETTUDOMÁNYOK

11.32 S 44

Searching the chemical literature. Rev. and enl. ed. Based on papers presented by the Division of Chemical Literature and the Division of Chemical Education of the American Chemical Society at national meetings from 1947 to 1956. [Ed. by the] American Chemical Society. Washington, 1961. VI, 326 p. 24 cm.

/Advances in chemistry series 30.no./
Bibliogr. a fejezetek végén.

3-393

002:54(10)(061.3.055.1)

11.33 MŰSZAKI TUDOMÁNYOK

11.33 M 52

[MELIK-SAKNAZAROV] MELIK-SHAKHNAZAROV, Aram S.

Technical information in the U.S.S.R. (Naučno-tehniceszkaja informacija i propaganda v masinosztroenii.) Transl. by Boris J. Gorokhoff. [Publ. by the] Massachusetts Institute of Technology Libraries (Cambridge, Mass.) Cambridge, Mass. 1961. VIII, 122 p. 25 cm.

/Library monographs 3. no./

Bibliogr. 121-122. p.

Soksz.

3-536

002:62(47)(023)

11.41 TÁRSADALOMTUDOMÁNYI AJÁNLÓ BIBLIOGRÁFIÁK

KUNATH, Paul

Schule und Familie erziehen gemeinsam. Ein empfehlendes Literaturverzeichnis.

Berlin, Volk u. Wissen, 1961. 56 p. 22 cm.

/Sonderbibliographien der Deutschen Bücherei 30./

3-530

019.941:37.018.26(430.2)

11.41 P 44

FATCH, William H.

The use of United Nations documents. (Urbana, Ill.), 1962. 28 p. 28 cm.

/University of Illinois Library School. Occasional papers 64. no./

Soksz.

4-167

019.941:341.123}:025.5

11.42 TERMÉSZETTUDOMÁNYI AJÁNLÓ BIBLIOGRÁFIÁK

NASZEDKINA, V(era) A(lekszandrovna)

Zsivaja priroda. Ukazatel' naucno-puljarnoj literatury. Izd. 3. dop. i pererab. [Izd.] Biblioteka im. V.I. Lenina, Moszkva, Moszkva. 1962. 116 p. 17 cm.

/Knigi o prirode i ee zakonah./

1-18

019.941:502

11.44 MEZŐGAZDASÁGI AJÁNLÓ BIBLIOGRÁFIÁK

GÖRLITZ, Gerty - GÖRLITZ, Helmut

Sozialistische Umgestaltung in der Landwirtschaft. Ein empfehlendes Literaturverzeichnis. 2. Überarb. Aufl. Leipzig, Verl. f. Buch- u. Bibliothekswesen, 1962. 58 p. 22 cm.

/Sonderbibliographien der Deutschen Bücherei 24./

3-531

019.941:63[3K](430.2)

11.7 BIOBIBLIOGRÁFIÁK

KUNC, Jaroslav

Soupis díla Aloise Jirásky literatury o něm. (Praha), Národní knihovna, (1952). 81 p. 22 cm.

/Bibliografický katalog ČSR. - Česká kniha 1952. Zvl. seš. 1./

I. Jirásek, Alois.

2-306

012 Jirásek 016:885 Jirásek

11.933 MÁSODFOKU MŰSZAKI BIBLIOGRÁFIÁK

11.933 T 43

TEPLOV, D(anil) Ju(r'evics)

Informacionno-tehnicaszkaja bibliogra-
fija v SzSzSzR. Kratkij isztoricseszki
ocserk. [Izd.] Akademiya nauk SzSzSzR,
Vseszsojuznuh insztitut naucsnoj i teh-
nicseszki informacii. Moszkva-Leningrad,
1962. 125 p. 23 cm.

3-219

3-307

016:62/69(47)(091)

13.3 KÖNYVKIADÁS, FOLYÓIRAT- KIADÁS

13.3 G 54

GOROKHOFF, Boris I.

Publishing in the U.S.S.R. (Bloom-
ton, Ind. 1959). 307 p. 25 cm.

/Indiana University publications. Sla-
vic and East European series 19. vol./
Soksz.

3-267

002(47)(022) 655.4/.5(47)(022)

13.41 KÖNYVTÁRELLÁTÓK

13.41 B 61

Biblioteksentralen, A(ndels) L(aget)

[Tusen ni hundre og femti to - tusen
ni hundre og seksti to] 1952-1962. [Os-
lo], Starnes, [1962], 32 p. illusztr.
Har. 21 cm.

2-236

655.58:02(481)(047.1)

13.5 BIBLIOFILIA. EX LIBRIS

(THOMPSON, Lawrence S.)

Prolegomena to boreal bibliophily. [Le-
xington, Ky.], 1961. 4 p. 28 cm.

/University of Kentucky Library. Occasio-
nal contribution 115. no./

Soksz.

4-165

090.1(48)(042)

13.82 SAJTÓTUDOMÁNY. SAJTÓTÖR- TÉNET

13.82 Sz 90

Szovetszkaja pecsat' v period mezsdu
20. i 22 sz'ezdami KPSzSz. Sztatiszticsesz-
kie materialu. Moszkva, Vseszsojuznaja
knizsnaja palata, 1961. 168 p. 20 cm.

2-166

31:07(47)"1955/1960"

334

14. A SZELLEMI MUNKA ÉS TECH- NIKÁJA. TUDOMÁNSZERVEZÉS

14. K 96

KRÜBER, Walter

Kunst und Technik der geistigen Arbeit.

3. Aufl. Heidelberg, Quelle u. Meyer,
1961. 185 p. 25 cm.

Bibliogr. 175. p.

3-527

001.81(023)

14.16 SZAKSZÓTÁRAK

14.16 K 28

KAUFMAN, I(szaak) M(ihajlovics)

Terminologicseszkie szlovári. Biblio-
grafija. Moszkva, Szovetszkaja Roszsi-
ja, 1961. 420 p. illusztr. 22 cm.

3-310

016:482-316.4 016:001.4(038)=82

016:038=82

14.16 Sz 32

SZARINGULJAN, M(ihail) H(acsaturóvics)

Anglo-ruszszejki bibliotecsno-bibliog-
raficseszki szlovar'. Moszkva, Vseszso-
juznaja Knizsnaja Palata, 1958. 288 p.
illusztr. 23 cm.

3-509

02(038)=20=82

038:02=20=82

14.2 RÖVIDÍTÉSEK

World list of abbreviations of scien-
tific, technological and commercial orga-
nizations. (2.ed.) London, Hill, 1960. IX,
300 p. 22 cm.

3-508

651.932:06(10)

003.62:06(10)

14.4 [TUDOMÁNYOS] KIADVÁNYOK SZERKESZTÉSE

DANILOV, I(van) Ja(kovlevics)

Szpravocsnik avtora knigi. 2.iszpr.izd.
Moszkva, "Iszkuszsztvo", 1962. 320 p.
17 cm.

1-11

655.51/.53(47)(022)

KREUTZMANN, Werner

Die Praxis des Korrekturlesens. 2.verb.
Aufl. Leipzig, Verl. für Buch- und Bib-
liothekswesen. 1962. 216 p. illusztr. 1
mell. 22 cm.

Bibliogr. [216.] p.

3-135

655.255(023)

655.53(023)

BOWER, William W.

International manual of linguists and translators. New York, Scarecrow Press, 1959. XVIII, 19-451.p. 22 cm.

1. suppl. 1961. XVI, 17-450.p. 22 cm. Soksz.

3-324

651.926(10)(022)

London, The Institute of Linguists
The linguist in industry. A symposium (held in London, 1961.) Report of the proceedings. London, (1961). 58 p. 22 cm.

2-378

651.926:62/69(061.3.053.7)

UJABBAN ELKÉSZÜLT FORDÍTÁSOK JEGYZÉKE

Az alább felsorolt fordítások megtalálhatók a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban. (Bp. VIII. Múzeum u. 3.) A fordításokat az érdeklődők kölcsön is kaphatják.

F 2601 DYSON, G.M. - RILEY, Elizabeth F.: Use of machine methods at Chemical Abstracts Service. = Journal of Chemical Documentation. 2. vol. 1962. 1.no. 19-22. p. Illusztr.

Gépi módszerek alkalmazása a Chemical Abstracts Serviceben.

(4.45)

(10.9)

F 2602 FRANKLIN, Robert D. - SNYDER, John W.: A cordial exchange with Leningrad librarians. = Libr. J. 87. vol. 1962. 4.no. 720-722. p. Illusztr.

Szívélyes tapasztalatcsere a leningrádi könyvtárokkal.

(1.42)

F 2603 [SZKERUPNEV, Nikolaj] SKRYPNYEV, Nikolai: Higher library education in the USSR. = Libr. J. 87. vol. 1962. 4. no. 707-711. p. Illusztr.

A felsőfokú könyvtárosképzés a Szovjetunióban.

(1.7)

F 2604 HORECKY, Paul L.: Soviet library literature. A general survey of some recent trends and examples. = Libr. J. 87. vol. 1962. 4. no. 715-719. p. Bibliogr. 718-719. p. Illusztr.

A szovjet könyvtártudományi irodalom. Az újabb irányzatok áttekintése, példák.

(1.1)

F 2605 RUDOMINO, Margarita: Moscow's new library of foreign literature. = Libr. J. 87. vol. 1962. 4.no. 712-714. p. Illusztr.

A Külföldi Irodalom Össz-szövetségi Könyvtárának (Vseszozjuznaja Goszdarsztvennaja Biblioteka Inosztrannoj Literatury) új épülete Moszkvában.

(4.)

F 2608 VETERAN, I.: Ne utopiya, a neda-lekoe buduscsee. = Bibliotekar' (Moszkva). 1962. 7. no. 57-58. p.

Nem utópia, hanem a közeljövő valósága. - Elképzelések a Lett SzSzK új Alami Könyvtárának épületéről és működéséről.

(4.1)

(9.)

F 2611 RAJAGOPALAN, T.S.: Indian scientific documents and their bibliographical organization. = Ann.Libr.Sci. 9.vol. 1962. 2. no. 68-83.p. Táblázattal.

Az indiai tudományos kiadványok és bibliográfiai feltárasuk.

(10-11)

718. KANNILA, Helle: A new small library building in Finland. = Unesco B. Libr. 13. vol. 1959. 1.no. 11-12. p.

Kiskönyvtár építése Finnországban. (Lauritsalai könyvtár.)

(4.1)

F 2612

F 2621 Design in the library. Papers [of] the Week-end Conference of the London and Home Counties Branch, Library Assoc., Margate, 29. April-1. May, 1960. (Ed. by K.M. Newbury.) Penge 1960, Library Assoc. London and Home Counties Branch. 47 l., 2 t. 18 cm.

Könyvtártervezés. Az angol Könyvtáros Szövetség 1960 ápr. 29- máj. 1.-én tartott konferenciájának anyaga.

(4.1)

F 2625 V redakciju zurnala "Bibliotekar'". = Bibliotekar' (Moszkva). 1962. 5. no. 57-58. p.

Levél a Bibliotekar' szerkesztőségéhez. - Reflexiók Grigor'ev, Ju.V. "A könyvtártudomány soronlévő feladatai" c. a címléírás bonyolultságával foglalkozó cikkére (Bibliotekar' (Moszkva), 1962. 1. no. 3-7. p.)

(7.1)

F 2626 PLESZKIJ, G.: Uprosztit' pravila opiszaniya. = Bibliotekar' (Moszkva). 1962. 5. no. 58-60. p.

Egyszerűsítsük a címléírási szabályokat. - Reflexiók Grigor'ev, Ju. V. "A könyvtártudomány soronlévő feladatai" c., a címléírás bonyolultságával foglalkozó cikkére (Bibliotekar' (Moszkva). 1962. 1. no. 3-7. p.)

(7.1)

F 2630 Einführung in die bibliothekarische Literaturanalyse. [Leipzig 1960],

Zentralinstitut für Bibliothekswesen, Abt. Aus- und Weiterbildung. 31 p. /Studienmaterial für die hauptberuflichen bibliothekarischen Mitarbeiter der allgemeinbildenden Bibliotheken in der DDR.11.H./ Bevezetés az irodalom könyvtárosi elemzésébe.

Részfordítás: 3-12. p.

(9.9)

F 2631 SZEMENOVA, G.: Obscsesztvennija nacsala v biblioteke. = Bibliotekar' (Moszkva). 1962. 7. no. 24-28. p. Illusztr.

A társadalmi alapokon szervezett könyvtárakról.

(3.7)

F 2633 MIL, Edouard de: Les plans régionaux et internationaux d'acquisition. [1.] = Les Cahiers de la Documentation. 16. ann. 1962. 2. no. 14-19. lev. Illusztr.

Regionális és nemzetközi állományalakítási tervek. 1. A Farmington és Scandia Terv ismertetése.

(1.48)

F 2634 PETRUNOVA, V.: Tehniceszkata kniga v pomost na proizvodstvoto. = Bibliotekar (Szófia). 9. god. 1962. 4. no. 24-27. p.

Hogyan segíti a műszaki könyv a termelést. - A szófiai Gépkocsijavító Üzem könyvtárának tapasztalatairól.

(9.93)

(3.33)

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

SZEMLE

1962 7. sz

Kiadja a Könyvtártudományi és Módszertani Központ

F.k.: Barabási Rezső

Szerkeszti: Bóday Pál

1962. október 30.

Példányszám: 900

Terjedelem: 4 A5 iv

Készült a KMK házi sokszorosítójában

(Bp. VIII. Múzeum u. 3.)